

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati: do 30 petič 4 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inzerati petič vrsta 4 D; novice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 1 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D.

Upravišтво: Knaflcova ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poštnina plačana v gotovini.

Mussolinijeve težave.

Italija preživlja težke dneve. Matteottijev umor še vedno odmeva v italijanskem javnem mnenju in opozicija naslanja svojo akcijo na predstojajočo razpravo, ki bo v marsičem odkrila velezanimive zveze med Matteottijevimi morilci in naročniki umora, ki so se nahajali v notranjem ministrstvu. V rokah opozicije se nahajajo trdni dokumenti o tej zvezi. Matteottijev umor so striktno naročili Mussolinijevi ministri. Izpeljali so ga pokorne sluge fašistovskih idej in še več fašistovskih praktik, ki so tudi v tem slučaju menili dosledno izvajati splošne fašistovske nasilne principe in radi tega kratkoročno in brez skrupulov izvršili dano povelje. Situacija v Italiji bi bila ostala neizpremenjena in bi se bila po vsej priliki razvijala nemoteno v fašistovskem pravcu, da ob Matteottijevem umoru niso storili pogreške, pogreške, koje storili so najvišji voditelji fašizma in sam ministrski predsednik Mussolini. V navalu trenutnega moralnega razpoloženja je stopil Mussolini v tistih dneh splošne negotovosti pred parlament in zavzel stališče moralno ogroženega državnika, ki obsoja umor in njegove storilce in ki obljublja strogo kaznovanje po točnem besedilu pozitivnih zakonov. S takim govorom je Mussolini preudiciral vse svoje naslednje delovanje, stališče fašistovske stranke napram opoziciji, ki je pograbila Matteottijev umor, da izvede svoj združen udarec proti fašistovski ideji Italije. Priti je morala šele jaka levičarska struja, ki je Mussolinija opozorila na nevarnost položaja, na potrebo močne roke in ki je s tem nekako desavuirala Mussolinija samega in njegovo obljubo v rimskem parlamentu. Takoj nato se je razvila sodna preiskava proti Matteottijevim morilcem v popolnoma drugačnem pravcu in govorilo se je o sovjetski konspiraciji, o socijalističnih naročnikih umora in o drugih takih motivih, ki naj bi javnost speljali na led.

Opozicija je uganila šibkost momenta. Naslonila se je na interesantno struno italijanske duše, na njegovo hitro obsodbo nasilnih in krvavih obratov, na milost in usmiljenje z vdovo rankega Matteottija, torej na prvinske nagone italijanskega javnega mnenja in italijanske duše. S tem je odrgala mase in javno mnenje iz rok italijanskega fašizma in jih pridobila zase. Fašistovske ideje so doživele in ne vlečejo več. Tudi ta moment je važen. Kot tretji sledi moment intelektualnega pokreta, ki gleda na Italijo z višjega stališča demokracije in parlamentarne ideologije in ki bi rad Italijo izpremenil v moderno državo po angleškem ali ameriškem parlamentarnem vzorcu. — Ta veliki pokret vodi milanski list »Corriere della Sera« s senatorjem Albertinijem na čelu. Sploh je v zadnjih mesecih postal italijanski opozicijski tisk sila močan in pravzaprav glavni činitelj italijanskega političnega življenja. Mussolini neprestano debatira in polemizira in zdi se, kakor da gre trenutno za velik dvoboj vesti, živcev in idej med fašistovsko stranko in celokupno opozicijo, ki zagovarja liberalne, demokracijske, splošnodržavne in človečanske oblike italijanskega javnega življenja. Svobodoljubje in enakost vseh italijanskih državljanov, veljavnost zakonov za vse, mir in red notranjega življenja, liberalizem in demokratizem, to so ideje, ki družijo celokupno opozicijo.

Fašizem ne sme, kar bi hotel. Njegova akcija in svoboda se že omejuje. Omejuje si jo sam iz bojazni pred bodočnostjo. V tem se kažejo znaki njegovega propadanja in mogoče celo znaki njegovega bližnjega, prav bližnjega propada.

Epopeja, vsa dejanja, ves nastop, slava in propast fašizma bo za italijanske državniške nauke, kako je treba v politiki ravnati pošteno, načelno in dosledno preko vseh zaprek, za ciljem, ki so se postavili v skladu z narodovo dušo in z njegovo vestjo. Ta skladnost mora biti tu in skladnost mora odgo-

Ni vse zlato, kar se sveti.

Radičevci pripravljajo vstop v vladu. — Ta korak zahteva prisego republikancev kralju. — Trd oreh, ki ga mora pregrizniti Davidovičeva vlada.

— Beograd, 17. septembra. (Izv.)

Vprašanje aktivnega in s parlamentarno odgovornostjo združenega sodelovanja HRSS v sedanji vladi je glavno in temeljno vprašanje naše notranje politike. Včeraj ni bilo zaznamovati nikakega napredka v pogajanjih radičevcev z vlado, jasno je, da obstoje velike težave v rešitvi tega vprašanja. Težave se pojavljajo tako na strani radičevcev, kakor tudi na strani vlade. Prva je v tem, da delegata HRSS dr. Vladimir Maček in Ivan Predavec po navodilih Stjepana Radića še vedno, dasi izjavljajo Radičevci svojo pripravljenost za sodelovanje v vladi, želita, da se mesto resornih ministrov imenuje samo minister za Hrvatsko brez portfelja. To ministrstvo naj bi prevzeli radičevci. Vlada Ljube Davidoviča pa absolutno odklanja to zahtevo ter vstraja pri svojem načelnem stališču, da HRSS prevzame v vladi resorna ministrstva.

Pojavilo se je težkoče tudi glede števila ministrstev in glede razdelitve portfeljev in osobito glede tega, katere resore naj radičevci prevzamejo. Radičevci pri svojih pogajanjih zahtevajo štiri ministrske resore. Proti tej zahtevi se je pojavila v Davidovičevem demokratskem klubu ostra opozicija, ki hoče priznati HRSS samo dva ali kvečjemu tri ministrske sedeže. Pri sledeči izpolnitvi oziroma delni rekonstrukciji Davidovičevega kabineta naj bi demokracije dobili še eno mesto, za katero je kandidat posl. Manojlo Sokić.

Težave so nadalje v tem, da radičevci odločno in z vsem poudarkom zahtevajo za sebe za zakonodajno važno ministrstvo za izenačenje zakonov in konstituantno. Danes to zahtevo HRSS na očitnem mestu notira vladin organ »Pravda«, toda brez vsakega komentarja. Tej zahtevi bo načeloma z vsjo odločnostjo ugovarjala ona struja v Davidovičevem klubu, ki še vedno vstraja pri načelih vidovdanske ustave. Umevno je torej, da Ljuba Davidović tej zahtevi Radičevih delegatov nikakor ne more ugoditi! V vladnih vrstah je zaradi tega tudi nastalo precejšnje vznemirjenje. V zunanje ministrstvo je bila včeraj popoldne sklicana konferenca ministrov, ki je razpravljala o vseh delikatnih zahtevah HRSS in o onih, ki so v zvezi z rekonstrukcijo vlade. Te konference so se udeležili samo demokratski ministri dr. Marinković, dr. Ilija Sumenković in Dragotin Pečič pod predsedstvom Ljube Davidoviča.

— Beograd, 17. septembra (Izv. ob 12.) Najaktualnejše politično vprašanje je danes v Beogradu, kako, pod kakimi pogoji in na kak način se ima izvršiti vstopa HRSS v vladu in s tem izvršiti rekonstrukcijo Davidovičevega kabineta. To vprašanje je za nadaljni razvoj notranje-političnih dogodkov v naodločnejše. Danes pričakujejo definitivno rešitev in s tem sledi odločitev v ureditvi države. Vsi politični krogi, vladni in opozicijski, priznavajo, da je danes nastopil velik politični moment.

V predsedstvu ministrskega sveta je dopoldne pričela konferenca, ki obeta usodne odločitve gled razvoja in ureditve naše države. Ob desetih dopoldne se je pričela seja načelnikov vladnih strank pod predsedstvom Ljube Davidoviča. Seje so se udeležili: za HRSS posl. dr. Vladimir Maček in poslanec Ivan Predavec, za SLS dr. Korošec, za muslimane dr. Spaho in končno za radikalne disidente Nastas Petrović. Glavni predmet konference je tvorilo vprašanje vstopa HRSS v vladu na način, kot to zahteva parlamentari-

varjati točna, dosledna politika. Mussolini in fašizem pa danes bolehat na stari italijanski politični revmatiki nedoslednega, cinarskega in polovičnega loveja za trenutnimi akcijami in priložnostnimi izhodi. Na taki politiki mora tudi Mussolini zanesljivo propasti. — V tem se zrcali vsa težava sedanjega Mussolinijevega položaja.

zem in kakor to zahtevajo vse sedaj v vladi zastopane stranke.

Vsled gotovih zahtev, ki jih stavlja za vstop v vladu HRSS v zvezi z njenim republikanskim programom, zlasti pa okolnost, da morajo imenovani ministri po ustavi položiti prisego Nj. Vel. kralju, so nastale velike težave, ki jih ima današnja konferenca odstraniti in izravnavati difference med dvorom in republikanskimi ministri.

Največjo preglavico dela tej konferenci ravno vprašanje, kakšno razmerje naj vlada med dvorom in HRSS in na kak način imajo republikanski ministri prisesti kralju.

Od tega, kako bo ta konferenca rešila to vprašanje, je odvisna nadaljna usoda Davidovičeve vlade in obenem bodoči razvoj notranje političnih dogodkov.

Odločitev in sklepi načelnikov strank v tem trenutku še niso znani, ker konferenca še vedno traja. V vladnih vrstah in v vladnih strankah je opažati danes dopoldne precejšnjo nervoznost. — Za 10. uro dopoldne je bila sklicana seja demokratskega kluba. Davidovičev demokratski klub je skoraj polnoštevilno zbran in vse dopoldne pričakuje samo prihoda Ljube Davidoviča, ki bo svojem klubu predložil vse sklepe načelnike konference v končno odobrenje. V klubu nestrno pričakujejo prihoda Ljube Davidoviča.

Notranji minister Nastas Petrović je danes ob 8. jutraj prišel iz Jagodine ter takoj odšel v ministrsko predsedstvo, kjer je z ministrskim predsednikom do 10. razpravljal o vseh zahtevah HRSS.

Z ozirom na važnost današnjih dogodkov je nastala tudi v narodni skupščini izredna živahnost. Vse pričakuje odločitve. Vsi klubi so zbrani; člani razpravljajo o današnjem najaktualnejšem vprašanju. V radikalnem klubu so poslanci zbrani v velikem številu, komentirajoč dnevna vprašanja in taktiko, ki jo ima radikalna stranka v bodočnosti izvajati. Naj se reši vprašanje vstopa HRSS v vladu tako ali tako, radikali so začasno odločili, da zavzamejo stališče opazovalca. Odločeni pa so, da v najkrajšem času uvedejo generalno akcijo proti sedanji vladi, kakor hitro se pokažejo posledice, ki jih bo imel za državo vstop ali nevstop HRSS v Davidovičevu vladu. Odločilo in ljuto bo proti vladi je napovedal tudi glavni organ radikalne stranke »Samoupravak«.

Sedaj opoldne je postalo vse nervozno. Konferenca se najbrže konča šele okoli 13. popoldne. Takoj se bodo videli prvi znaki, kakšno stališče zavzema vlada gleda zaprisege radičevskih ministrov.

Obsedno stanje na Bolgarskem.

Todor Aleksandrov ubit že 1. septembra?

— Beograd, 17. septembra. (Izv.) Iz Sofije poročajo: Položaj na Bolgarskem je kritičen. Po vsej notranjosti so nemiri in krvavi spopadi. Nasprotniki obračunavajo med seboj samo z bombami in puškami. Doslej je ubitih 20 uglednih bolgarskih politikov in voditeljev. Umorjeni so bil voditelj zemljoradnikov: posl. Im o v, ubit na bulvaru Dragoman v Sofiji, Danev, Mirkov, Ismajlov, Vasiljev, Dajlev, Kostja Mančev in Dečko Valjev. Vlada je odredila aretacijo v masah pristašev zemljoradniške stranke. Po ulicah v Sofiji hodijo oborožene vladne čete in pristaši. Minister notranjih zadev je odklonil podatki zastopnikom inozemskega tiska vsake informacije o položaju v državi.

Cankova vlada je proglasila nad vso državo obsedno stanje. Država je razdeljena v dve vojaški okrožji. Najvišja oblast je izročena v roke vojaškimi poveljnikom.

Umor Todor Aleksandrova je bil izvršen po navodilih ilindenske organizacije, Nekateri zatrjujejo, da je z

umorom v zvezi car Boris, ki je bil nasproten Todoru Aleksandrovu in ni pri-sostvoval slovesnemu posvečenju cerkve Aleksandra Nevskega v Sofiji v znak protesta. Nekatera poročila pravijo, da je bil Todor Aleksandrov ubit že 1. septembra po novem koledarju, dočim je bil Aleko paša ubit šele 11. t. m.

Radić ostane federalist in republikanec.

— Beograd, 17. sept. (Izv.) Današnje »Vreme« priobčuje izjavo Stjepana Radića, ki jo je dal posebnemu dopisniku tega lista g. Božoviću in ki jo je smatrati za popolnoma avtentično. Ta izjava je zelo značilna in je danes bila predmet živahnim političnim diskusijam, tako v vladnih kakor tudi v opozicijskih krogih.

Stjepan Radić je med drugim z močnim poudarkom naglašal, da morajo Hrvatje kot vojak služiti na Hrvatskem. To je za nas največje higijensko vprašanje in ni dvoma, da pomenja to vprašanje pomirjenje demokracije. Radić zahteva tudi teritorialni sistem rekrutiranja in vojaške službe, kakor je peljan v vseh državah, ne pa v onih, kjer se vlade boje naroda. Radić je končno podčrtal, da se v nobenem slučaju ne odreka idejam federacije in republikanizma. Mi ne moremo govoriti v Beogradu bistveno nekaj drugega, kar bi bilo različno od tega, kar govorimo v Zagrebu. Mi ne moremo v Beogradu delati nekaj drugega kakor v Zagrebu. Mi ne moremo opustiti zahtev po federaciji, mi ne moremo zapustiti republikanizma in smo nadvse za naše seljaško socialno obilježje.

Stavka kovinarjev v Avstriji.

— Dunaj, 17. sept. (Izv.) Kljub včerajšnji poostitvi kovinarske stavke je bilo pozno v noč zaznamovati velik preokret na bolje. Po posredovanju bivšega trgovskega ministra Heindla so industrijalci izjavili, da so pripravljene k nadaljnim koncesijam. Pripravljeni so sprejeti generalno povišanje mezd. Zastopniki kovinarjev so se izjavili, da so načeloma za sprejem tega predloga. Odločitev je pridržana konferenci voditeljev stavke, ki se danes popoldne sestane in na katero so povabljeni zastopniki posamičnih delavnic.

Snoč je prišlo na Dunaju do nekaterih incidentov. V prvem okraju, kjer vlada veliko bogastvo, kjer je nakopičena luksuzna trgovina, kjer so bogati restavrant in hoteli in kjer imajo tudi večina vse banke in industrije svoje pisarne, je bil električni tok prekinjen ter je okraj ostal vso noč brez električne luči. Po hotelih je vsled tega nastala med tuji velika panika. Vsa zabavišča in restavracije so bile brez razsvetljave. Po nekaterih lokalih in gostilnah je prišlo do pretepotov med gosti in natakarji. Prekinjenje električnega toka je ukazal stavkovni odbor. Uslužbenstvo električne centrale je ta ukaz snoči točno ob 20. izvedlo.

— Dunaj, 17. sept. (Izv.) Industrijalci so včeraj v pogajanjih s kovinarji izjavili, da se lahko pogajajo z njimi le za dunajski okoliš, nikakor pa ne za vse zvezno ozemlje. O tem se je razvila med zastopniki kovinarjev in industrijalcev živahna debata. Kovinarji so zahtevali, da morajo koncesije veljati za vse ozemlje. Načeloma je prišlo do sporazuma v najglavnejših točkah, sporne so še nekatere podrobnosti. Zastopniki kovinarjev so popoldne predložili industrijem nove protipredloge, ki so bili na splošno presenečenje enakovredni s prvotnimi zahtevami stavkajočih. Industriji so izjavili te predloge za nesprejemljive. Vsled tega je prišlo popoldne do poostitve stavke.

— Dunaj, 17. sept. (Izv.) Radić snočnega prekinjenja električnega toka v I. okraju večina današnjih dnevnikov, ki ima svoje tiskarne v tem okraju, ni izšla. Izšla nista »Neue Freie Presse« in »Neues Wiener Tagblatt«.

DR. BENEŠ PRIDE NA DUNAJ

— Beograd, 17. sept. (Izv.) Kakor poročajo današnji listi, prispe po dosednji dispoziciji zunanji minister dr. Beneš koncem tega meseca na Dunaj, da razpravlja z državnim kancelarijem dr.

Seiplom glede sklenitve definitivne trgovinske pogodbe med Češkoslovaško in Avstrijo.

TODOR ALEKSANDROV — NASPROTNIK BOLJŠEVIKOV

— London, 16. septembra. »Times« priobčujejo danes razgovor svojega balkanskega dopisnika, ki ga je imel s Todorom Aleksandrovom nekaj dni pred njegovim umorom. Iz tega razgovora je posneti, da je Aleksandrov vodil že nad dve leti borbo proti tovarišem, ki so hoteli in zahtevali, da se stavijo makedonske organizacije v službo sovjetske Rusije. Ta je bila pripravljena podpirati politično, moralno in materialno makedonsko gibanje. Pogorje je bil, da morajo organizacije širiti boljševiško propagando na Balkanu, zlasti na Bolgarskem. Todor Aleksandrov je to zahtevo odločno odklanjal in nasprotoval pristašem boljševizma. — Njegov cilj je bil ustvariti avtonomno Makedonijo, kateri naj bi pripadali tudi makedonski kraji na Grškem, tako da bi Makedonija tvorila državno celoto v zvezi jugoslovenskih držav na Balkanu. To zvezo naj bi tvorile Hrvatska, Slovenija, Srbija in Makedonija.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza.

Lesni trg.

Remeljni redne mere 68/68, 58/58, 78/78, 98/98, 118/118 4 m dolž. 68/68, 78/78 98/98, 118/118, 5 m dolž. fr. Sušak den. 660; remeljni polovičarji 38/78, 34/68, 4 m dolž. fr. Sušak den. 650, deske od 16 cm širine nap. 20, 25, 30 mm l. II, III, franko meja blago 635; fristi hrastovi 5, 6, 7, 8 fr. meja bl. 1.560, plohi hrastovi 2.90 dolž. 54 mm 18—30 cm šir. fr. meja bl. 1.400; orelo suho zmlato fr. nakladna postaja Slov. za 100 kg bl. 64; drva suha bukova 1 m dolž. fr. na kladna postaja 5 vag. denar 26, blago 28, zaključek 27.

Zitni trg.

Pšenica domača, fr. Ljubljana den. 375, pšenica bačka, fr. bačka postaja bl. 350, koruza bačka, fr. bačka postaja bl. 290, koruza umetno sušena, par. Slov. post., do bava okt.-nov. bl. 290, oves, bački, fr. bačka postaja blago 260.

Ostalo blago.

Suhe gobe, srednje, fr. Ljubljana den. 46—54, laneno seme, pariteta Ljubljana den. 675, konoplja, mandžurska, fr. Ljublj. bruto za netto bl. 880, fižol, ribičan izbran fr. Ljubljana den. 650, fižol prepelčar, izbran, fr. Ljubljana den. 600, fižol mandalon izbran, fr. Ljubljana den. 450.

Delnice: a) denarni zavodi: Celjska posojilnica d. 210 den., Ljubljanska kreditna banka 225 den., 240 bl., Merkantila banka 123 bl., Prva hrv. štedionica 917 den., Slavenska banka 100 den., 102 blago.

b) Po dietjar:

Strojne tovarne in livarne 150 den., 152 bl., Trboveljska prem. družba 485 bl., Združene papirnice 123 den., 130 bl.

Založnice itd. 4 1/2 kom. zad. dež. bke. 91 blago, mast sv. la. fco. sod. fr. Ljubljana 330 bl., jabolka, obrana, zimska la. fr. nakladna p. 130 bl., seno la. sladko prešano fr. Ljubljana 75 den., vino belo, dolensko, štajersko, hrvaško po vzorcu fr. naklad. post. 715 den., 800 bl.

Elektri: 7% invest. pos. 1921 63—64, 2 1/2% drž. rent. 114—115, Ljubljanska kred. 220—230, Centralna banka 29—30, Hrv. eskomptna banka 108—110, Kreditna banka Zgb. 116—120, Hipotek. banka 57—59, Jugobanka 102—105, Prastrediona 915—917, Slavenska banka 100—104, Sečerana, Oslek 910 —, Isis dd. 62—66, Nihag 84 —, Gutman 880—900, Slaveks 225 —, Slavonija 77—80, Strojne tovarne 150 —, Trboveljska 460 —, Večve 123—130.

Zagrebska borza.

Dne 17. septembra. Sprejeto ob 13. Devize: Curih 13.6125—13.7125, Praga 21.725—22.025, Pariz 386.60—391.60, Newyork 71.80—72.80, London 323.50—326.50, Trst 315.45—318.45, Dunaj 0.10145—0.10345. — Valute: dolar 70.625—71.625.

INOZEMSKÉ BORZE.

— Curih, 17. sept. Današnja borza: Beograd 7.30, Praga 15.90, Newyork 5.305, London 23.69, Pariz 28.30, Milan 23.25, Berlin 1.25, Dunaj 0.00749.

— Trst, 17. septembra. Predborza: Beograd 31.75—31.85, London 101.85—102.00, Pariz 121.60—122.00, Newyork 22.755—22.825, Curih 429—431, Dunaj 0.0318—0.0321, Praga 68.30—68.60.

Bolgarska v revolucionarnem metežu.

Krvavi boji med makedonskimi komitaji. — Navodila naše vlade sofijskemu poslaniku. — Umor Todora Aleksandrova.

— Beograd, 17. sept. (Izv.) Tudi včeraj so bili politični krogi pod globokim vtisom dogodkov, ki se odvijajo na Bolgarskem po umoru Todora Aleksandrova. Po nekaterih poročilih se razpletajo v pravem pomenu besede krvava obračunavanja med posamnimi frakcijami makedonskih organizacij. — Zunanje ministrstvo je dobilo več uradnih poročil, ki slikajo položaj na Bolgarskem na kritičen. Naš poslanik v Sofiji je zahteval od zunanjega ministrstva novih navodil. Vsi politični krogi brez izjeme so strankarsko oboroženi, razen radičevcev, podčrtavajo veliki pomen dogodkov, ki sledijo po umoru Aleksandrova. Upajo, da bo mogoče najti pota in sredstva za iskrenejšo odnose med obema narodoma. Prepričani so, da bo sedaj na Bolgarskem zavladala ona struja, ki ne bo nastopala s puškami in bombami za Makedonce, marveč bo začela makedonsko vprašanje reševati na miren, legalen in kulturni način. Ves beograški tisk soglasno priznava veliki učinek, ki ga je izzval umor voditelja makedonskih komitajskih organizacij. Tisk soglasja v tem, da nastopi sedaj na Balkanu doba mirnega kulturnega razvika.

— Beograd, 17. sept. (Izv.) Listi danes objavljajo nekatere podrobnosti o umoru Todora Aleksandrova. Kako je bil umorjen, o tem krožijo različne vesti, ki se ne skladajo. Najbolj verjetna je ta-le verzija:

Todor Aleksandrov je bil koncem meseca avgusta sklical sestanek makedonskih komitajskih vojev. Na ta sestanek je mnogo polagal. Določen je bil kraj in mesto v bližini naše meje med Džumajo in Petričem. V spremstvu

polkovnika Protogerova, enega četnika in nekega starca je Aleksandrov odšel na določeno mesto za sestanek. Na potu sta srečala Aleksandrova dva četnika Ifter Vlahov in Tinče Vretenarov, ki sta se mu pridružila. Oba sta bila pristaša vojvode Vasiljeva, katerega so imenovali Aleko paša, in Atanasova. Pridružila sta se Aleksandrovu, da ga spremljata na nadaljnji poti. Prišli so do neke planine. Tu so imeli kratek odmor. Aleksandrov in njegovo spremstvo so sedli ter zaužili mal prigrizek. V trenutku, ko je po odmoru Aleksandrov vstal s Protogerovom, sta četnika začela streljati na obojico. — Aleksandrov je bil ranjen v slepo oko ter se takoj zgrudil mrtev na tla. Polkovnik Protogerov se je bliskovito vrzel na tla in simuliral, da je mrtev. Napadalec sta hitro pobegnila.

Med pristaši Alekopaša in Aleksandrova na ozemlju Džumaja—Petrič se je zadnje dni razvila ljuta borba na nož in smrt. Vlaca je bila prisiljena odpotovati v te kraje vojsko, ki se je pridružila pristašem Aleksandrova ter se sedaj bori proti četam Vasiljeva in Atanasova.

— Beograd, 17. sept. (Izv.) Po poročilih iz Sofije je zavladalo po umoru Todora Aleksandrova veliko razburjenje. Vlada je proglasila obsedno stanje. V Sofiji je ukinjena policijska ura in mora biti vsak meščan že ob 20. na svojem domu. Na ulici se ne sme nihče pojaviti brez legitimacije. Cankova vlada drži v največji tajnosti vsa poročila o notranjepolitičnem položaju na Bolgarskem. Samo to je gotovo, da se vrše ljute borbe med avtonomisti in federalisti.

Druga senzacija ljubljanske porote.

RAZPRAVA PROTI DRZNEMU MORILCU SE NADALJUJE. — USODNA ŠKATLICA.

(Nadaljevanje.)

Ob 15.30 popoldne se je nadaljevala razprava proti roparskemu morilcu Janezu Kristanu, robustnemu, visokoraslemu možu, ki je, kakor vsi tihotapci, zelo čedno napravljen, nosi rmenne čevlje in srajco z nazaj zavijanim ovratnikom. S podolga-stega obraza odseva neka vrsta pritaženosti in pretkanosti, obenem pa znaki veselja in pretepaštva. Tudi na popoldanski razpravi je vse okolnosti, ki se nanašajo na grozovit umor Zevnikove, trdovratno tajil.

Najvažnejša točka zaslišanja je bila svota, ki jo je bila umorjena izročila obtožencu, da ji preskrbi dokumente za pot v Ameriko. Refren njegovih izpovedi zveni na vsa vprašanja enako. Vedno je zatrjeval: »Gospodje porotniki! Od nje nisem dobil več kot kakih 700 kron. Tudi ni res, da sem se preselil 10 dni pred umorom iz hiše na pod, da bi lahko odšel in prišel neopažen domov. Tisti večer Zevnikove sploh ni bilo pri meni in je tudi v tork nisem čakal pri Kovačih.

Predsednik: Odkod pa je prišla kumeta s 57.000 K po d kumen?

Obtoženec: Tega ne vem, kdo ga je skril, jaz bi ga bil dejal drugam!

Predsednik: Kdo pa bi jo bil, če ne vi?

Obtoženec: Jaz jo nisem imel v tem kdo jo je, jaz jo nisem imel za kaj, mož pa jo je imel za kaj.

Predsednik: Pač imeli ste vzrok. Dala vam je 35.000 kron, da jo odpravite v Ameriko, česar niste storili in ona bi bila zahtevala denar nazaj. Dala vam je že 35.000 kron, 60.000 kron je še imela, zraven pa zlato uro in zapeljnost, tako skupno okrog 100.000 kron.

Obtoženec: Gospodje porotniki in sodniki — jaz je nisem!

Obtoženec dalje: Gospodje porotniki! Nič, čisto nič nimela z menoj. Jaz pa tudi ne z njo! Nisem je sili, da naj gre v Ameriko.

Zagovornik: Koliko ste zaslužili pri tihotapstvu?

Obtoženec: Če sem šel v ponedeljek tja čez mejo in prišel tako v soboto ali nedeljo nazaj, sem zaslužil po 10.000 kron.

Ob 16. popoldne je bilo končano obtoženčovo zaslišanje.

DOKAZNO POSTOPANJE.

Predsednik viš. sod. svetnik dr. Kaiser je nato prišel z dokaznim postopanjem. Najprej je bilo podano zdravniško izvedenjsko mnenje. Predsednik je kratko omenil:

Okoli 11. pomoči v noči od 13. na 14. maja so se čuli strel v gozdu na »Gmal-nik« pri Spodnjih Pirničah. Nato so čez dva dni našli umorjenko. Odrnjena je bila sod. na komisija, ki je preiskala teren. Obdukcija umorjenke je bila izvršena v mrtvašnici v Vodicah. Prečital je nato obdukcijski protokol ter pripomnil, da je bila 28. maja na zahtevo preiskovalnega sodnika ekshumirana v prisotnosti zdravniške dr. Cfr. manja iz St. Vida. Komandirja orožniške postaje J. Lavrenčiča in preiskovalnega sodnika. Zdravnik ji je odrezal glavo ter jo po sodnem ukazu oddal prefekturi splošne bolnice v Ljubljani, da preparira lobanjo v svrhu točne ugotovitve, s kakšno kroglo in na kak način je bila ustreljena. Prosektorja je prepariral lobanjo, ki je sedaj predložena poroti kot corpus delicti.

Sodna izvedenja zdravnika prof. dr. E. Mabyer in dr. Travner sta ugotovila, kako sta šla dva strela skozi glavo. Šla sta

skozi desno oko in eden pri zatilniku ven, dočim je drugi po mnenju prof. dr. Mayerja šel tudi skozi možgane, toda se je zabil v kanal možganskega mozga. (Predsednik: »Tu obdukcijška komisija ni iskala kroglice!«) Na podlagi fotografskega posnetka in preparirane lobanje prof. dr. E. Mayer zelo obširno pojasnjuje način, kako je morala biti Zevnikova umorjena. Poškodba je bila absolutno smrtna, vsaka zdravniška pomoč zaman. Po znakih okoli vratu je napadalec žrtev držal z eno roko in z drugo jo ustrelil od neposredne bližine v desno oko, kar dokazuje dejstvo, da je bila odprtina pri očesu osmojena.

Predsednik: Obtoženec, kaj pravite k temu?

Obtoženec: Nič!

Državni pravdnik: Seveda, ko ni bil zraven!

Predsednik dr. Kaiser je nato pojasnil porotnikom situacijski načrt vse okolice, kjer je bil izvršen umor, kakor tudi nazorno opisal hišo morilca Kristana na podlagi originalne slike. Važna za porotnike je lopa, v kateri so našli leseno škatlico, pritrjeno na gredilo ob stregi, v kateri so našli zlato uro in zapeljnost umorjenke. Obtoženec je glede te škatlice trdil, da so tam že dolgo let gnezdi lastavice in da je enkrat ena iz gnezda ven padla.

ZASLIŠEVANJE PRIČ.

Porotni senat je nato zaprisegel 15 navzočih prič in se je pričelo zasliševanje posamnih prič.

Priča Rozalija Kristan roj. Lavtžar je izpovedala:

Leta 1917, sem se omožila s Kristanom, potem sem šla od njega, ker me je hudo pretepal. Na domu so bili oče, on in brat. Brat je odšel na vojno in sta ostala sama z očetom. Med vojno so oče umrli ter je naša sama gospodinja in gospodinja. O bratu se ni nič vedelo. Toliko je znala, da je v vjetništvu v Rusiji. Leta 1917. se je poročila z obtožencem. Pred poroko je z njim imela enega otroka.

Predsednik: Zakaj je Vas poročil?

Priča žalostno: Vzel me je največ radi domačije! Všeč mu je bila Kraljeva bajta!

Nato je nadaljevala: Ko se je leta 1918. zvedelo, da brat živi v Rusiji in da se vrne, je postal obtoženec proti meni nasilen in surov. Brat se je vrnil iz Rusije leta 1918. Začel me je pretepati, kar je storil že prej. Obširno je opisala, kako jo je hotel enkrat ustreliti s puško. Grozil ji je vedno, da jo bo ubil. Šla je od njega.

Na predsednikovo vprašanje, če je kdaj videla škatlico, v kateri so našli dragoceno umorjenke, je odločno izjavila:

Nikoli nisem videla, da bi bila na hiši (v lopti) pribita škatlica!

Predsednik: Ali je bilo tam gnezdo lastovk?

Priča: Lastovke tam nikoli niso imele gnezda.

Predsednik: Obtoženec, ali je res?

Obtoženec: Res sem jo večkrat točkal s puško ne!

Priča: Saj se še luknja pozna v zidu! Obtoženec: Ni res! Luknje ste sami naredili. Do devetih si ležala.

Priča: Nobeden ti nič ne verjame.

Druga priča Baloh, kateri je bila umorjena mačeha, je zelo mirno in prepričevalno opisala svoje zaupljivo razmerje

do Zevnikove, ki ji je vse zaupala. Na domu je ona gospodarila, mačeha se je res lepo oblačila. Zevnikova se je sestala s Kristanom najprej v Kranju meseca januarja. Mož Zevnikove je bil vedno pijan, je mnogo izgubil pri kupčijah. Obtoženca je naprosila, naj ji ji preskrbi polne liste za Ameriko. Po sestanku v Kranju ni je povedala, da mu bo morala dati 25.000 kron za pot v Zagreb, da jih da tam za aro. Sama je šla h Kopaču po denar.

Predsednik: »Koliko ste prinesli?«

Priča: »Prinesla sem 40.000 K. Od teh sem nesla h Konjarju spraviti 15.000 K. 25 tisoč kron pa je dala meni, da naj jih spravim. Teh nisem dolgo hranila. Vzela jih je Zevnikova ter odšla v Medvode na kolo-dvor, od koder se je odpeljala s Kristanom v Ljubljano. Ko je prišla domov, mi je rekla: Dala sem mu 35.000 kron, da je odšel v Zagreb. Ker ga potem dolgo ni bilo, sem šla k njemu na dom, kjer je bila z njim v sobi stara. Staro je poglaval in potem sem ga vprašala: »Kako ste opravili v Zagrebu?« Rekel mi je: »Čisto dobro! Majnika bo vse gotovo!«

Drugič je šla k njemu še sama Zevnikova ter ji je rekla, da mora prinesiti še 10.000 kron, ker je 25.000 premalo. Doma mi je po tem povedala, da mu bo nesla teh 10.000, da jo tja v Ameriko spravi.

Predsednik: »Ali poznate ta samokres?«

Priča: »Samokres poznam. Imela sem ga spravljeno dolgo časa.«

Priča Marija Smoletova, najboljša prijateljica umorjene, je izpovedala, da je njej vse zaupala in tudi to, kar je dala Zevniku za pot v Ameriko.

Predsednik: »Ali se je Zevnikova lepo oblačila?«

Priča: Žene so neumne, če se poroče, pa se grdo oblačijo, potem pa imajo moške druge radi.

Priča je z gotovostjo dalje potrdila, da je usodne dni Zevnikova imela pri sebi torbico in zlato uro, kar sedaj tvori corpus delicti.

Priča Marija Konjar (čevljarjeva žena) je na predsednikovo vprašanje: »Ali poznate to uro?« izjavila: »Ona jo je dala mojemu možu shraniti.« Slika umorjenke kot dobro in veselo ženo, ki je rada plesala, toda vedno je bila skupaj z možem. Njen mož Zevnik je bil nanjo zelo ljubosumen.

Priča Marija Konjar iz Smlednika je decidirano potrdila, da je usodne dni izročila znesek 57.000 kron in to šest po 4000 K in ostalo po 400 kron.

Predsednik je konstatiral, da so to svoto našli skrito pod kamnom. Priča je izjavila, da ji je umorjena vse zaupala ter ji je večkrat rekla: »Tebi povem toliko, kakor bi bila pri spovedi. Umorjena je bila dobra, vesela in je v tork pred sestankom s Kristanom govorila, da jo srce boli.«

Predsednik: »Obtoženec, kaj pravite k temu?«

Obtoženec: »Je lagala!«

Priča Fran Konjar je zelo drastično opisal družinske razmere Zevnikove, kakor tudi ljubavno razmerje do nekega Rozmana.

Po odmoru se je nadaljevalo zaslišanje ostalih prič, med drugim narednika Lavrenčiča, ki je izvršil hišno preiskavo, pri kateri so našli zlato zapeljnostno uro v lopti. Gospodinja obtoženčeva Česen se je branila izročiti uro.

Zaslišal je bil dalje tudi mož umorjenke kot priča, Zevnik, ki je že prileten. Zanikal je predsednikovo vprašanje, da bi bil on ustrelil svojo ženo, kakor so to prvotno mislili, ker je bil nanjo zelo ljubosumen. Kupil je revolver za to, da je bil varen na trgovskih potih.

Predsednik: »Pravijo, da ste Vi umorili svojo ženo!«

Priča: »Ne, to pa že ne!«

Državni pravdnik: »Zakaj pa ste potem imeli revolver?«

Priča: »Za to že ne, da bi ženo ustrelil.«

Zagovornik: »Ali znate streljati?«

Priča: »Seveda znam, drugače pa ne bi kupil revolverja.«

Priča je nato pokazal, kako zna streljati, na kar je pripomnil državni pravdnik sarkastično:

»Kristan je že dovolj dokazal, da zna!«

Včerajšnja razprava je bila zaključena ob 23. ponoči.

IZDAJALSKA ŠKATLA.

Revolver (browning), s katerim je bila Zevnikova ustreljena, so našli v obtoženčevi hiši, v leseni škatli, ki je bila pribita nad lesenim podbojem nad dvorišnimi vrati. Obtoženec je trdil, da je to škatlo že pred letom pribil tja ter dal v njo lastovjičje gnezdo, ki je bilo padlo na tla, nakar so lastavice notri gnezdišle. Strokovna preiskava je dognala na žebelih in na tramu, da je bila škatla šele neposredno pred najdbo tja pritrjena. Tudi obtoženčeva ločena žena, ki ji je bila vsaka stvarica pri hiši znana, ni nikoli videla usodne škatle.

V škatli tudi ni najmanjšega znaka, da bi bilo sploh kedaj v njej lastovjičje gnezdo. Končno je potrdila gospodinja, stara Česnovka, da jo je obtoženec baš usodne dni vprašal, ali ima kakšno škatlo, nakar mu je ponudila takšno od cikorkije, ki jo je pa obtoženec odklonil. Kristan ni hotel ničesar vedeti, kako je prišel revolver v omo škatlo, kakor mu je tudi zagonetno, kako je prišla pokojnična torbica pod kamen njegovega dvorišča in njena zlata ura

v njegov predal. Usodnega revolverja sploh noče poznati.

DRUGI DAN RAZPRAVE.

Danes 17. t. m. je drugi dan porotne razprave proti morilcu Janezu Kristanu. Naval občinstva je poleglo, vendar je avditorij močno zaseden, ker je prišlo poslušat razpravo precej kmetov in kmetic iz vasi, kjer je bil izvršen umor Zevnikove.

Zagovornik dr. Anton Švigelj je v začetku razprave ob 9. dopoldne predlagal razne nove moške priče, ki naj bi potrdile okolnosti, da je umorjena imela ljubavno razmerje z raznimi kmečkimi fanti.

Državni pravdnik Domenico je izjavil, da je protivten temu predlogu, ker je moralita pokojnice že itak zadostno karakterizirana iz dosedanjih izpovedi zaslišanih prič.

Porotni senat je odklonil zagovornikov predlog z motivacijo, da moralnost pokojnice ne spremeni ničesar na krivdi osumljenca.

Za tem se je pričelo nadaljnje ZASLIŠEVANJE PRIČ.

Priča Adolf Peršič je izpovedal, da je usodni tork večer pil v Mavčicah v neki gostilni skupaj s soprogom umorjene Zevnikove. Pil je od 9. do polnoči skupaj z Zevnikom.

Orožnik Stare in Mrhar, ki sta bila prisotna pri hišni preiskavi oziroma pri eksperimentu, nista izpovedala ničesar bistvenega, kar že ni v obtožnici.

Priča Slava Stare, privatna pravnica v Ljubljani, je izpovedala: Obtoženca sem spoznala pred tremi leti na neki svatbi. Meseca februarja t. l. je prišel obtoženec k meni v pisarno ter poizvedoval, kakšni dokumenti so potrebni za potovanje v Ameriko. Povedal mi je, da se misli »sestro izseliti v Ameriko«. Obljubila sem mu, da se o tem informiram ter sem mu tudi 14. februarja o tem pisala.

Predsednik dr. Kaiser je prečital tozadevno njeno pismo.

Priča Ivana Kovač, p. d. Krmeškova, 7letna užitkarica, je tista, ki je kupila Zevnikovo posestvo ter dala pokojnici 100 tisoč kron v dveh obrokih. Ta priča pravi: »Meni je pokojna povedala, da gre s Tomažinom (obtožencem) v Ameriko.«

Priča Andrej Škof, nočni čuvaj iz Medvode, je bil sod. oskrbnik Lavtžarjevega posvetja, kamor se je bil obtoženec priženil. Izjavil je: Obtoženec je samovoljno gospodaril, samolastno je posekal ves gozd, da sta se večkrat sporekla. Udaril ga ni. Rozalija Kristan, obtoženčeva ločena žena, je bila čisto »vorenk ženska«. Res je včasih malo dalj poležala, če so bili zvečer ljudje v gostilni.

Razprava se nadaljuje in bo končana bržkone danes o polnoči ali pa še pozneje. Poročilo o nadaljevanju in izidu jutri.

PROF. DE MARTINO JE POTEGNIL ZNANSTVENIKE.

— Rim, 16. sept. Prosvetno ministrstvo sporoča: V smislu naloga prosvetnega ministrstva je bil prof. De Martino Fusco zaslišan danes dopoldne v navzočnosti prefekta v Neapolju. Zaslišal so ga člani ugotovitvene komisije. Na podlagi prvih sporočil se da sklepati, da ni De Martino našel rokopisov, ampak samo sporočila o Livljevih rokopisih.

Politične vesti.

— V znamenju stabilizacije piše danes »Slovenec« svoj uvodnik in pozdravlja vstop Radičevih poslancev v Davidovičev vlad. Pri tem »Slovenec« previdno izpušča vest iz Zagreba, ki naznana sklep Radičevega vodstva o tem vstopu Radičevih poslancev v Davidovičev vlad in ki se glasi s svojo proti klerikalizmu naperjeno ostjo tako-le: »HRSS je delegirala v ministrstvo take kandidate, ki bodo z naprednimi srbijskimi ministri predstavljali svobodnoimno - demokratično smer nasproti muslimanom in klerikalcem, ki so zastopniki konservativne smeri, ali s katerimi se bodo, seveda, strinjali v politiki.« Zadnji odstavek je zgolj pesek v oči, glavni poudarek leži na svobodnoimno - demokratični smeri proti muslimanom in klerikalcem, ki »so zastopniki konservativne smeri.« Radič hoče torej očitno zrahljati zvezo med Davidovičem in gg. Spahom in Korščem, potipati jih na ramena in jih vprašati, kaj je s ponudbami radikalni stranki!

— Sklicanje narodne skupščine. Vladni krogi žele, da bi bila narodna skupščina sklicana za 5. oktober t. l. Po drugih vesteh se skliče narodna skupščina sredi oktobra k novemu rednemu zasedanju, kakor to določa vidovdanska ustava.

— Incident pri polaganju prisega. Te dni so neki beograški listi javljali, da so hrvatski gojenci odkrili prisego na državno zastavo ter zahtevali hrvatsko trobojnico. Proti takemu postopanju smo seveda tudi mi odločno protestirali, ker naša država ne pozna srbske ali hrvatske ali slovenske trobojnice kot državne, marveč novo državno

trobojnico, ki je dobro znana in zakonskim potom določena in sestavljena. — Zagrebški »Hrvat« pa javlja v uvodniku, da se je incident dogodil na drug način. Hrvati so zahtevali državno trobojnico, Srbi pa so prisegali na srbsko zastavo. Če je temu tako, moramo tudi Srbe najodločneje pokarati in besedo imati vojni minister, da stvar natančno prouči in preišče. Mi smo kraljevina z eno državno zastavo in na to državno zastavo morajo prisegati vsi, pa bodi to Srb, Slovenec ali Hrvat. Če razen tega spoštuje Srb, Hrvat ali Slovenec še kako drugo zastavo, je to njegova zasebna stvar, kakor je tudi zasebna stvar, če komu ugaia kranjska zastava ali pa zagrebški ali niški magistratni grb.

— K aretaciji predsednika Orune. Danes ob 12.10 so z osebnim vlakom odpeljali ž.ž. Marka Kranjca v spremstvu dveh detektivov in pod nadzorstvom posebnega uradnika v Celje, kjer ga izroče okrožnemu sodišču. Inž. Kranjec je bil aretiran zaradi trboveljskih dogodkov in, kakor izvem, na odobavo gotovih klerikalnih krogov, ki so sedaj prišli na vlado.

— Španski honorarni konzul v Zagrebu je postal predsednik zagrebške trgovsko-obrtne zbornice g. Vladimir Arko.

— Odredbe na južni meji. Merodajna ministrstva so na podlagi predlogov odseka za državno obrambo ukrenila vse varnostne odredbe na meji proti Bolgarski. V obrambo javne varnosti v Južni Srbiji bodo izvedeni vsi sklepi ministrskega sveta, ki je v nedeljo bil na dvoru. Vsemu uradništvu v teh krajih so priznane dvojne plače.

— Izgredi med radikalni in muslimani. Bivši notranji minister dr. Milan Srskić je prejel od svojih prijateljev poročila o krvavih izgredih, ki so bili po nedeljskem radikalnem shodu v Jajcu in okolici. Ubiti so bili štirje muslimani. Muslimanski klub trdi, da samo dva.

— Madžarska priznala sovjetsko Rusio. Ruska brzojavna agencija javlja po svojem berlinskem zastopniku, da je med Rusijo in Madžarsko sklenjen sporazum v zadevi upostave diplomatskih in gospodarskih odnosov. Pogodbo so podpisali za Rusijo berlinski poslanik Krestinski, za Madžarsko minister Kanya in legacijski svetnik Jungert.

— Proslava čeških mučnikov v Kragujevcu. Za 28. t. m. je določena velika svečanost v Kragujevcu povodom odkritja spomenika čeških vojakov-mučnikov, ki so bili leta 1918. od Avstrijcev zaradi upora obesheni. Svečanostim bodo prisostvovali ministrski predsednik Davidović, general Hadžić in mogoče tudi Nj. Vel. kralj Aleksander. Svečanosti se udeležijo posebno poslanstvo češkoslovaške vojske iz Prage.

— Klub ljubiteljev pičarjev obvešča vse, ki se zanimajo za letošnjo ljubljansko jensko vzrejno in uporabnostno tekmo psov frmačev in spanjelov, da je vsled tehničnih razlogov preložena s 4. in 5. na 11. in 12. oktobra t. l. Prijave psov je vpsolati najkasneje do 5. oktobra, prijavna znaša za člane Din 15, za nečlane Din 30, za poklicne lovce polovico.

— Klub ljubiteljev pičarjev obvešča vse, ki se zanimajo za letošnjo ljubljansko jensko vzrejno in uporabnostno tekmo psov frmačev in spanjelov, da je vsled tehničnih razlogov preložena s 4. in 5. na 11. in 12. oktobra t. l. Prijave psov je vpsolati najkasneje do 5. oktobra, prijavna znaša za člane Din 15, za nečlane Din 30, za poklicne lovce polovico.

— Klub ljubiteljev pičarjev obvešča vse, ki se zanimajo za letošnjo ljubljansko jensko vzrejno in uporabnostno tekmo psov frmačev in spanjelov, da je vsled tehničnih razlogov preložena s 4. in 5. na 11. in 12. oktobra t. l. Prijave psov je vpsolati najkasneje do 5. oktobra, prijavna znaša za člane Din 15, za nečlane Din 30, za poklicne lovce polovico.

— Klub ljubiteljev pičarjev obvešča vse, ki se zanimajo za letošnjo ljubljansko jensko vzrejno in uporabnostno tekmo psov frmačev in spanjelov, da je vsled tehničnih razlogov preložena s 4. in 5. na 11. in 12. oktobra t. l. Prijave psov je vpsolati najkasneje do 5. oktobra, prijavna znaša za člane Din 15, za nečlane Din 30, za poklicne lovce polovico.

— Klub ljubiteljev pičarjev obvešča vse, ki se zanimajo za letošnjo ljubljansko jensko vzrejno in uporabnostno tekmo psov frmačev in spanjelov, da je vsled tehničnih razlogov preložena s 4. in 5. na 11. in 12. oktobra t. l. Prijave psov je vpsolati najkasneje do 5. oktobra, prijavna znaša za člane Din 15, za nečlane Din 30, za poklicne lovce polovico.

— Klub ljubiteljev pičarjev obvešča vse, ki se zanimajo za letošnjo ljubljansko jensko vzrejno in uporabnostno tekmo psov frmačev in spanjelov, da je vsled tehničnih razlogov preložena s 4. in 5. na 11. in 12. oktobra t. l. Prijave psov je vpsolati najkasneje do 5. oktobra, prijavna znaša za člane Din 15, za nečlane Din 30, za poklicne lovce polovico.

— Klub ljubiteljev pičarjev obvešča vse, ki se zanimajo za letošnjo ljubljansko jensko vzrejno in uporabnostno tekmo psov frmačev in spanjelov, da je vsled tehničnih razlogov preložena s 4. in 5. na 11. in 12. oktobra t. l. Prijave psov je vpsolati najkasneje do 5. oktobra, prijavna znaša za člane Din 15, za nečlane Din 30, za poklicne lovce polovico.

— Klub ljubiteljev pičarjev obvešča vse, ki se zanimajo za letošnjo ljubljansko jensko vzrejno in uporabnostno tekmo psov frmačev in spanjelov, da je vsled tehničnih razlogov preložena s 4. in 5. na 11. in 12. oktobra t. l. Prijave psov je vpsolati najkasneje do 5. oktobra, prijavna znaša za člane Din 15, za nečlane Din 30, za

Nurje v Ločnici in Hrastenici — še enkrat.

Prijatelj (turist) našega lista nam piše:

Zivimo pač dandanes zelo hitro, s hitrostjo brzovlaka bi rekel. Komaj je preteklo par tednov od nesreče, katera je zadela za neurjem prebivalstvo v medvodskem, škofjeloškem in polhograjskem pogorju, je že skoraj vse pozabljeno. (Ne! Glej naš oklic z dne 13. t. m.! Opomba uredništva). In vendar je to neurje prineslo toliko gorja in opustošenje je tudi v turistovskem ter naravnem (geološkem) oziru tako zanimivo! (Sit venia verbo.)

Vrnivši se s svojega dopusta v inozemstvu in zaznavši za katastrofo v teh ljubljanskih turistih tako pri ljubljanskih krajih, sem porabil prvo priliko, da jih ogledam, predvsem obiščem Ločnico in Hrastenico. Videl sem pač razna opustošenja na Tirolskem, v Alpah, kjer so hudourniki domala, a da so taka razaranja mogoča v pohlevnem, srednjem gorovju, bi ne mogel verjeti, če bi se ne bil pričel na lastne oči. Moja najhujša pričakovanja je prekosila gola istina.

Ne bom navajal podrobnosti, ker je Vaš list itak že obširno o vsem poročal. A povzdigniti moram dejstvo, da so prebivalci Ločnice popolnoma odrezani od ostalega sveta, ker ne obstoja nobena možnost kake komunikacije na drug način, kakor čez gorovje, bodisi na levem bregu čez Govejek in Sv. Mohor v Soro ali pa na desnem bregu čez sv. Jakob in Tehovec v Presko. Cesta v dolini je popolnoma razdrta, mostovi so porušeni in le takorekoč kot turistu, ki se ne straši vsake malenkosti, mi je bilo mogoče dospeti po stezah in brez pota ob pobočju hribovja na obeh straneh doline naprej, do Knapuž. Kako naj ubogo ljudstvo dobi n. pr. zdravniško pomoč, mi je popolnoma neumljivo. In kar je najbolj presenetljivo, do danes se v Ločnici ni napravilo prav ničesar, če abstrahiram od provizornega mostu nad izlivom Ločnice v Soro pod vasjo Istega imena. Leško si je torej misliti, kako govori in godrnja nad tako brezbriznostjo po pravici ogorčeno ljudstvo!

Da si zamorem ogledati tudi na drugi strani gorovja nahajajočo se dolino Hrastenico, sem se moral iz Ločnice povzpeti na Igalske vrhove. To je bila poprej igračka po tako zvanem "I. Krevčevem grabnu" pod Knapužami, ker je obstojal poleg majhnega, žubrujočega potoka spočetka kolovoz, pozneje pa mala stezica skoro na vrh do sedla. A kako je sedaj ta graben! Vse razrito in razdejano od vode in plazov in prehod nemogoč. Saj je ta potok tik pred izlivom v Ločnico ob cesti stoječ hlev podl in celo vodo odnesel, kar bi človek, če ga sedaj vidi, skoraj smatral za bajko!

Treba je bilo torej ubrati pot po grebenih. A tudi na drugi, škofjeloški strani ni bila pot po grabnu doli nič boljša, ker so sploh vsi v dolino vodeči grabni pod Sv. Barbaro popolnoma razdejani in tam, kjer se stekata graben, ki vodi iz Igal do pod Sv. Barbaro ter oni, ki prihaja od Sv. Mohorja, napravljene so barikade iz skal, polomljenega in porušenega dreva in kamenjev v visokosti več metrov. Tu je bilo treba naravnost previdno po skalovju in žlebovih ter plazovih plezati, da sem mogel dospeti z Igal v dolino na škofjeloško stran; od nekdanje steze ni duha ne sluha.

Tudi Hrastenica sama nudi nam pestro sliko razaranja, vendar pa celoten utis ni tako uničujoč nego je oni na Ločnici. Ta dolina je namreč veliko širša kakor Ločnica, radi česar je vzlic popolnoma razdrti in odnešeni cesti promet celo z vozni možen po progu, po razdejanih nitvah in travnikih, ker je zadosti prostora ob pobočju obeh bregov. Zato tudi pozorišče ni tako grozno, nego je ono v Ločnici, dast seveda hiše in polja niso nič manj razdejane nego tam.

Hrastenica se razločuje ugodno od Ločnice v toliko, ker so se restavracijska dela tu vendar že pričela vsaj v toliko, da so, če tudi le neznamen, del nove struge potoku vredili ter v isti razdalji tudi že novo cesto na desnem bregu trasirali. Voda sama, da si je seveda, kakor v Ločnici, popolnoma upadla na normalni nivo, je (brez dežja) umazano - riava, ker še vedno izpira plazove v zgornjem delu doline, kakor so mi domačini razložili izvor barve.

Geološko je zanimivo, da obstoja ločniško gorovje skoro izključno le iz apnika, dočim tvori hrastniško gorovje le porfir. Ločnica je skoraj bela, a Hrastenica rudeča.

Pač zadnji čas je, da se tudi v Ločnici začne dela, kajti ta dolina je bolj obiljena, nego je Hrastenica in ko zapade sneg, potem sploh ne bode možno kaj napraviti. Naj se pristojna oblastva zganajo.

Kdor teh dolin in grabnov ni poprej poznal, si ne more napraviti nobene sodbe in nima nobenega pojma o

obsegu katastrofe. Ker je drevje, ki je rasti na obeh straneh potokov poprej, porušeno, je možen pogled po obeh dolinah na dalečavo, zlasti pa v Hrastenici od Dolinskega malna doli skoro do pričetka Puštalskega pomenja, kar dela na človeka zelo čuden, naravnost mučen vtis. Zares se je čuditi, kako je bilo možno malim, neznatnim krotkim potokom, ki prihajajo s hribov doli, da so navajali toliko kamenja, da velikih skal, in toliko razrušenega dreva ter drugih razvalin v doline. Da kmetško ljudstvo z lastnimi sredstvi in z lastno pomočjo v obeh dolinah ni v stanu tudi v 100 letih očistiti polja in travnikov, je evidentno.

Omeniti je pa še, da naša javnost o teritorialnem obsegu katastrofe ni zadostno poučena. Kajti govori se le o Ločnici, Hrastenici in Polhovem gradcu. V resnici so pa prizadete več ali manj tudi še druge večje in manjše doline oziroma grape v tem gorovju, ki so vse, da si seveda ne gosto, obiljene. Pred vsem velja to za dolinico, ki leži na oni strani gorovja pod Sv. Ožbalto in Sv. Andrejem vsporedno s Hrastnico in je zaznamovana na karti kot »Bukovščica«, v resnici ji pravijo kmetje »Budanska grapa«, ki je še ožja nego Ločnica. Seveda se poplave in razdejania tu ne dajo primerjati z onimi v Ločnici in Hrastenici. Najbolje so pri tem odrezali, če se sme pri takih žalostnih prilikah ta izraz sploh rabiti — oni kmetje, ki imajo, kakor je tu sploh običajno, svoje domačije na višavah, ker se jim ni hujšega pripetilo, nego da jim je voda pota razrila in malo zemlje odnesla.

O obsegu katastrofe v Polhograjskih hribovih prihodnjič.

Prosveta.

— Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani. Sreda, 17. sept. opera: Plovača. Četrtek, 18. septembra drama: Hasanaginica. Izven.

— Gospa Smolenska se je v mesecu avgustu na dolgem potovanju iz Rige v Ljubljano močno prehladila, tako da je bila vse avgust in september glasovno težko in disponirana. Kljub indispoziciji je svoje vloge pela, da je predstave omogočila; po zdravniški odredbi potrebuje še 14dnevne lečenja. Uprava prosi, da občinstvo to bolezen blagovolji vpoštevati.

— Hasanaginica, v četrtek, dne 18. tm. ob 8. zvečer se uprizar v dramskem gledališču Ogrizovičeva drama v treh dejanjih »Hasanaginica«. V vlogi Hasanage nastopi prvič na našem odru gospod Miki Stojko, vlogi erbski dramski umetnik, v vlogi Umihane pa gostuje gospa Stojkovičeva iz Beograda. Hasanaginico igra ga Rogoz, zvo. Ostale vloge so v rokah gg. Šaričeve, Rakarjeve, Mire Danilove, Gorjupove, Rogoz, Skrbnška, Drenovca, Cesarja itd. Režira g. Rogoz.

— Šentjakovski gledališki oder v Ljubljani. V soboto, dne 20. septembra: Za narodov blagor. Otvoritvena predstava. V nedeljo, dne 21. septembra: Za narodov blagor.

— Tečaj ritmike in plastike za začetnike v Ljubljani odprl Lyda Wiskovca s 1. oktobrom 1924. Tečaj se bo vsil le za omejeno število obiskovalcev.

— Izšlo je 6. broj »Jugoslavenske Njive«. Na uvodnom mestu govori dr. P. Skok o zadacima naših univerzitet. St. Tomašič objavljuje početak svog aktuelnog romana, a Vl. Nazor javlja se pjesmom »Dime«. Dr. B. Vrsalović pripisuje interesantan članak o nekim jezičnim problemima, a dr. F. Buhanović kuša da objasni razloge, zašto se Hrvati danas drže ovako prema Jugoslavstvu. — U pregledu ocenjuje A. Barac »Pri-povetke« G. Božovića, N. Radojičić iznosi misli romanskog historika Jorge o našoj povesti, dok J. Škavić i P. Skok raspravljaju o aktuelnim problemima naše osnovne i srednje nastave. U rubrici »Politika« J. Demetrović govori o problemu svjetskog mira. Itd.

— Engleska gramatika. Engleska biblioteka izdaje drugom polovicom oktobra Gramatiku engleskoga jezika, koju je priredila Jelena Gjukic-Kolin, nastavnica engleskoga jezika na ženskoj realnoj gimnaziji u Zagrebu. Knjiga je sastavljena na temelju iskustva pa ima da posluži praktičnom učenju engleskoga jezika, te će kao takova osobito dobro doći u oskudici priručnika. Gramatika je podijeljena na 1. fonetički dio, 2. gramatički dio, i 3. dodatak, koji obuhvaća tvorbu riječi, homonime, sinonime, sastavljanje privatnih i poslovnih pisama, engleski novac. Knjiga će obuhvatiti oko 160 štampanih stranica, a cijena joj je u pretplati 60 Din, dok će knjižarska cijena biti 80 Din. Knjiga će se razasijati naručiteljima krajem oktobra. Narudžbe prima: Engleska Biblioteka, Zagreb. Prilaz Gjura Deželica br. 2.

Pločani uostnik

— Aleksander Borovski v Ljubljani. Eden največjih živečih svetovnih pianistov priredi dne 26. tm. v Ljubljani svoj klavirski koncert. Več o sporedu v prihodnjih dneh, danes opozarjamo le na mojstra, ki uživa svetovni sloves v celi Evropi in Ameriki.

Sokolstvo.

— Sokol na Viču poziva vse one žlane in žlanice, ki še niso dopolnili 26. leta svoje starosti, da so glasom sklepa sokolskega sabora v Zagrebu z dne 18. avgusta t. l. dolžni posejati redno telovadbo. V slučaju, da se imenovani ne odzovejo pozivu ali pa ne opravijo, se jih bo brezpozorno črtalo iz seznama članstva. Redna telovadba se vrši za žlane v ponedeljekih, torkih in četrčkih od pol 9. do 10. ure zvečer; za žlanice v sredo in petkih od 8. do 9. ure zvečer. — Zdravol

— Zanimivost. V nedeljo dne 21. t. m. bo v Ljubljani velika javna tombola Sokola II ob treh popoldne na Kongresnem trgu. Sem bo prišlo vse, posebno ker ni tedaj baje nikjer nikake prireditve. Vsakdo pa ho tuji poskusil svojo srečo, kajti za 2 Din bo že lahko deležen te interesantne igre. Do bitki so res lepi. Kupite čimprej tablice!

Julijska Krajina.

— Kaj so dosegli v Rimu. Slednjič se je vršil sestanek goriške Industrijske zveze, na katerem je poročala deputacija o svojih v Rimu doseženih uspehih. Zelo majhni so ali pravzaprav niso nikaki uspehi, ker Rim je obljubil samo revizijo onih sluščajev, v katerih odmerjena davščina presega davkoplačevalcevo silo. Upali pa so, da dosežejo črtanje zaostalih davkov. Gorški davkoplačevalci si sedaj ubijajo glavo, kako bodo plačali. Goriška trgovska zveza daje nadaljna pojasnila in navodila, kajti prizadeži davkoplačevalci nameravajo ukreniti še nadaljne korake, da bi se vendar iznebili zaostalih davkov.

— Vinski davek odpravljen. Italijanski ministrski svet je sklenil, da se odpravi vinski davek, ki je bil pred kratkim znižan od 20 na 15 lir. Sklep je že v veljavi. Prometni davek na vino se je znižal od 1 odstotka na pol odstotka, kar velja tudi za mošt in grozdje.

— Denarni zavod »Mont« v Gorici je zadel pred kratkim na srečko en milijon lir. Iza tega je vodstvo zavoda razdelilo raznim dobrodelnim društvom podpore in tako je dobilo tudi mestno goriško dobrodelno društvo. Italijanski listi kriče, da je dal »Mont« omenjenemu društvu premalo in preveč slovenskim društvom. Slednje se veda ni res.

— Vodovod iz Nanosa. Notranje ministrstvo je odobrilo podporo 10.000 lir konzorciju, ki bi napravil vodovod iz Nanosa za 14 kraških in vrvavskih občin. O tem vodovodu se je svoj čas široko razpravljalo in morda se sedaj vendar uresniči.

— Kaj je vse mogoče na ajdovski železnici. Dne 12. tm. so pričakovali ob 9.30 prihod vlaka. Postajenačelnik je pač videl lo komotivo, ki je sophalja proti postaji, zaman pa se je trudil, da bi zagledal vozove. Stopil je k strojevođji in ga vprašal, kje vendar so vagoni. Prestrašil se je strojevođja in rekel, da ne ve nič. Telefoniral so na bližnje postaje in izvedeli, da so vagoni na svetokriški postaji. Strojvođja je moral obrniti in iti na omenjeno postajo po pozabljene vagon. Potniki so dospeli v Ajdovščino z dvema urama zamude. O ajdovski železnici se je tekem let že marsikaj pripovedovalo, ali kaj takega, kakor sedaj, odkar teče po Italiji, pa še ne!

— Tragičen samomor v Trstu. V ulici Coreno v četrtem nadstropju je živel bolan in bešen skoro 70 let stari vratar Cipriani. Svoječas je nastopal v gledaliških kot operni pevec. Težka bolezen je reveža spravila v obup, da je skočil iz svojega stanovanja skozi okno in obležal na dvorišču mrtev.

— Športni klub »Postojna« priredi 21. septembra kolearsko dirko na progi Postojna, Sežana, Stanjel, št. Vid, Postojna, skupno 85 km.

Vsem, ki hočejo dobro kavo piti, priporočamo izvrstno našo pravo domačo

Kolinsko ciko-rijs.

Nemčija po ratifikaciji londonske pogodbe.

Po napetem pričakovanju, po oficijelnih in zakulisnih parlamentarnih debatah ter pogajanjih, ki so trajala ves teden, po škandalih in pretepih v nemškem državnem zboru, je zbornica 30. avgusta odobrila londonski sporazum, ki so ga drugi dan v Londonu ratificirale vse zainteresirane države. Evropa in ves ostali svet si lahko začasno odahneto, ker je formalno in pravno rešeno nemško reparacijsko vprašanje. — Začasno, pravimo, zakaj, način, po katerem je državni zbor sprejel ta sporazum, in še ne rešeni važni mednarodni problemi otvarjajo novo dobo napečnosti v Evropi, ki izvira iz notranjega političnega položaja v Nemčiji in nove orijentacije v evropski politiki sploh.

Na zadnjem, teden dni trajajočem zasedanju nemškega državnega zbora je vlada predložila več zakonskih osnutkov, ki se tičejo londonskega sporazuma. Za vse te osnutke, izvemši onega glede izročitve državnih železnice privatni akcijski družbi, je glasovala vladna koalicijska s socijalnimi demokrati, proti pa komunisti in obe frakciji nemških nacionalistov. — Ti osnutki so postali zakoniti tudi brez glasov zednjene opozicije, ker je bila potrebna samo parlamentarna večina. Ali slučaj z zakonom o nemških državnih železnica je bil zelo težak, ker je morala glasovati za ta zakon dvotretninska večina. In ker ni mogla vlada dobiti te večine brez nacionalistov, ki so po številu najmočnejša skupina v parlamentu (106 poslancev), je stala Nemčija pred alternativno: ali odkloniti ratifikacijo londonskega sporazuma s perspektivo, da bo državni zbor razpuščen, za kar si je bil državni kancelar zagisural soglasje prezidenta republike že 28. avgusta, ali pa odobriti londonski sporazum s pomočjo nacionalistov, da se reši državni zbor pretečnega razpusta. Zakonski osnutek o državnih železnica je bil zakonjen po zaslugi taktike nemških

nacionalistov, ki so mesece in mesece svečano obetali, da ne bodo dovolili zasuznjiti svoje domovine. In dasi so glasovali s komunisti proti vsem ostalim zakonskim osnutkom, dasi so vodili s komunisti v državnem zboru ljuto borbo proti vladi, so slednjič izločili iz svojih vrst potrebno število poslancev, ki so glasovali za zakon po izročitvi državnih železnice v privatne roke.

Nastane vprašanje, kje tiči vzrok tega navideznega popuščanja in kakšne bodo posledice za nemško notranjo in zunanjo politiko? Vzrok najdemo takoj, čim smo si na jasnem, da bi prinesel razpust državnega zbora s sedanjim geslom: osvoboditev Porurja in Porenja od tuje okupacije, najkasneje čez mesec dni nov državni zbor, po vsej verjetnosti sestavljen iz levičarskih strank, na račun skrajnih desnih in levih skupin in v prid zmernim meščanskim strankam, obenem s socijalnimi demokrati. Ta perspektiva bi imela v političnem oziru za posledico čedalje manjši vpliv skrajnih levih strank, Nemčija bi se iznebila komunističnega vpliva, ki je v sedanjem državnem zboru tako velik, da kapitalistični krogi ne morejo uspešno ščititi svojih interesov. Ta perspektiva je opredelila splošno taktiko skrajnih nacionalistov pod vodstvom dr. Herchta, z druge strani pa tudi taktiko obeh vladnih koalicij — nemške narodne stranke pod vodstvom dr. Stresemanna, in centra pod vodstvom kancelarja Marxa. Spočetka so skrajni nacionalisti ostro kritizirali vlado in svečano izjavljali, da ne bodo glasovali za njene predloge, obenem pa so sklenili kompromis. Zahtevali so nekaj ministrskih porfeljev, v prvi vrsti notranje ministristvo in ministristvo narodnega gospodarstva. Obenem so nastopili v zaščito nemških poljedelcev ter zahtevali, naj pride na dnevni red zasedanja zakon o carinski zaščiti poljedelskih pridelkov. Komunisti so pa hoteli prodati svoje glasove za osvoboditev vseh političnih jetnikov.

Vlada se seveda ni mogla spustiti v pogajanja s skrajnimi levimi in desnimi strankami, ker je imela v žepu ukaz o razpustu državnega zbora. Sredi tedna so se pričela najprej neoficijalna pogajanja med opozicijo in skrajnimi nacionalisti in posamnimi voditelji nemške narodne stranke ter centra. Ta pogajanja so se zaključila s formalnimi medsebojnimi dopisi vseh treh strank, v katerih si obetajo, da bodo sodelovala v skupnem kabinetu. Kot posledica tega sporazuma je prišel zakon o carinski zaščiti poljedelstva na dnevni red takoj po ratifikaciji londonskega sporazuma, ali moral je zopet v arhiv, ker ni bilo potrebne kvoruma, in predsednik je bil prisiljen odgoditi zasedanje državnega zbora. Listi levih meščanskih strank zamen trdijo, da nacionalisti nimajo pravice do izgovorjene nagrade, češ da niso ostali mož beseda. Oni so glasovali proti vsem navadnim zakonom glede londonskega sporazuma in samo en del njihovih poslancev je glasoval za zakon o državnih železnica. Kompromis ni rezultat pravnega pojmovanja in realnih interesov, ki bodo tudi v bodoče merodajni za realizacijo ali fijaske tega kompromisa. Iz navedenega sledi jasno, da sta dve vladni stranki v celoti ali deloma za ta kompromis. Da-li bo docela realiziran, kakor je izdelan, to je vprašanje bodočnosti. Ze sedaj, ko je komaj stopil v veljavo, pa obeta zelo važne posledice. Te posledice so: 1. Borba za monarhijo in republiko se bo v Nemčiji pod sedanjjo vlado nadaljevala; v tej borbi imajo nacionalisti premoč. 2. To borbo bodo poostriili socijalni pokreti, ki gredo za šurnim delavnikom, za zaščitno carino nemškega poljedelstva in zboljšanjem položaja onih, ki so izgubili svoje imetje vsled inflacije. 3. Perspektiva sodelovanja nacionalistov v vladi vpliva na zaupanje zunanjega sveta, ki se boji, da bi Nemčija ne izpolnjevala svojih dolžnosti napram zaveznikom, ker so nacionalisti največji sovražniki Versailleske mirovne pogodbe. Nekateri francoski in angleški listi se zelo boje te kombinacije v nemškem parlamentu.

Turistika in sport.

ZAGREB - LJUBLJANA.

O tekmi Zagreb-Ljubljana, ki se je vršila v nedeljo v Zagrebu in kot znano končala po podaljški 2x15 minut z rezultatom 2:2 za Zagreb, prinašajo zagrebški listi sledeče kritike: »Novosti« izvajajo med drugim: Včerajšnja tekma je pokazala, kako silno je nazadovala stopnja našega nogometa. Igra Zagreb je bila žalostna. Tekme s Ljubljano so bile običajno že v naprej dobljene. Topot je Zagreb zmagal šele v podaljški igri. Poleg tega je padel drugi goal iz scrumagea, v katerem je Mantler porinil žogo s roko v goal, dočim je bil tretji goal tako očitni od sile, da ga samo sodnik od ranga g. Veljkovića ni videl! Zatem navajajo »Novosti«, da je bilo celo zagrebško moštvo, razen Mantlerja, izven forme. Šele proti koncu je prišel Perška do veljave. Zagreb je imel svoj plus v večji željivosti in je imel proti koncu tekme več od igre.

Igra Slovencev ni bila na posebnih viših. Igralcem manjka še rutina in vzdržljivost, kar je bilo tudi vzrok, da so proti koncu popolnoma popustili. Najboljši del moštva so krčili in obramba, ki so častno

izvršili svojo nalogo. Izkazal se je zlasti vratar Mihelič, ki je držal težke Mantlerjeve bombe, izvrstna sta bila brata Zupancić. V napadu je bilo levo krilo boljše, center je znal dobro zaposliti svoje ljudi, od katerih se je pokazal Erman kot najboljši strelec. Nevaren je bil Doberlet. Z malo sreče in drugim sodnikom bi morala Ljubljana zmagati. Sodnik Veljković je bil najslabši kar smo jih videli v Zagrebu. Čemu je diktiral Ljubljani tri enastme, trojke, nam ni znano! — O tekmi se slično izražajo vsi listi in Novosti dostavljajo, da niti eden zagrebških igralcev ne prihaja v pošte za tekmo proti Českoslovaški.

Razglas oblastnega odbora Orjune Ljubljana.

Danes ob 11. uri je bil aretiran naš oblastni predsednik ing. Marko Kranjec.

Ker smo trdno prepričani, da se bo njegova nedolžnost izkazala v najkrajšem času, pozivamo vse članstvo, da brani mirno kri. Bista predsednika nadomestuje br. Vladimir Levstik.

Obenem pa pozivamo vse organizacije, da se v smislu okrožnice z dne 16. t. m. udeležijo v čim večjem številu razvijta praporja naše vrle organizacije v Zagorju. Naprej do končne zmage!

Oblastni odbor.

Vprašanje izvozne tarife za les v Italijo.

Bivši minister saobračaja dr. S. Popovič je 14. julija odobrila, da se za vse vrste lesa, ki se izvažajo iz Slovenije v Italijo, odnosno v tranzitu preko Italije v druge inozemske države, dovoli povprečen 30 % popust pri prevozu na onih naših progah, preko katerih se vrši tranzitni promet z jadranskimi pristanišči na podlagi znižane jadranske tarife. V odredbi prometnega ministra je izrecno določeno, da se ta popust naša tudi na oni les, ki prihaja iz Hrvaške, Slavonije, Bosne in ostalih pokrajin naše države in ki se v tranzitu preko Slovenije izvažajo v Italijo. Samoumevno, pripominja naredba, se to naša samo na oni del prog, na katerih velja že sedaj znižana jadranska tarifa.

To je na kratko obvestilo, ki ga je prejela Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani od prometnega ministristva pod št. 11.686. V tem obvestilu, ki ga je podpisal načelnik prometnega oddelka A. Panič, je posebej pripomnjeno, da se je istočasno naročilo generalni direkciji železnice, da izvrši to odredbo in da ta tarifni popust objavi. Toda na žalost moramo danes po dveh mesecih ugotoviti, da še do sedaj ni prejela direkcija državnih železnice v Ljubljani, niti v poštevi prihajajoče železniške postaje, obvestila o tem popustu, niti nobene izvršilne naredbe, tako da so interesi primorani za prevažani les kljub tej naredbi plačevati polno tarifo. Na ta način, da generalna direkcija železnice brez utemeljenega povoda zadržuje izvršitev ministrske naredbe, težko škoduje našemu gospodarstvu, ovira naš eksport in še poostrejuje že itak težavni položaj lesne industrije.

Nadejamo se, da bo gospod prometni minister prof. A. Sušnik uvedel preiskavo, kje in zakaj se zadržuje objava zgoraj omenjene tarifne odredbe za izvoz našega lesa ter da bo odredil, da stopi dovoljeni popust takoj v veljavo z vrnitvo veljavnostjo od 17. julija, ko je imela po naredbi bivšega prometnega ministra stopiti v veljavo.

Industriji iz Alzacije v Zagrebu

13. t. m. je prispela v Zagreb delegacija industrijev iz Alzacije. Na kolodvoru so delegacijo sprejeli francoski konzul v Zagrebu M. Berne Lagarde s tajnikom De la Croix, nadalje tajnik zagrebške trgovske zbornice dr. Fleischer in prof. dr. Adamović. Zvečer je trgovska zbornica priredila gostom na čast večerjo v Trgovskemu domu. V nedeljo so industriji obiskali javne ustanove ter nato prisostvovali sestanku trgovske zbornice, na katerem je predaval g. Carnelutti v francoskem jeziku o naših gospodarskih razmerah. V imenu Francozov se je zahvalil strasburški župan S. Peirete. G. Aleksander, predsednik saveza industrijev je gostom predložil statistične podatke o dosedanjih trgovini med Jugoslavijo in Francijo. Ob 12. je delegacija odgovorila v Beograd. V Zagrebu so ostali dekan strasburške pravne fakultete g. Drolliet, predstavnik saveza alzaških bank in tajnik kolmarske trgovske zbornice g. Lasthi, da se se informirajo o naših znanstvenih in gospodarskih razmerah.

Darila.

Uprava našega lista je prejela za: Sokolski Tabor Din 200, ter za CMD Din 200 od g. Josip Rudeža, graščaka na Tolstnem vrhu, katere daruje povodom krsta svoje vnukinje Vite.

Iskrena hvala!

— Uprava našega lista je prejela za slepe Din 100, katere sta darovala gg. Marja in ing. Ivan Presel v spomin mladega gospe Ane dr. Derčeve. Iskrena hvala!

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 17. septembra 1924.

Odkrita beseda.

Od stranke, ki živi od hinavščine, dvoreznosti in dvojne morale, je težko pričakovati, da bi bila iskrena in odkritosrčna. Klerikalizem je po vsem svetu enak v tem, da kaže ljudstvu vse družabno življenje v luči svoje politike, ki ji je skrb za ljudstvo le privesek, korist cerkvenih in drugih klerikalnih ustanov pa alfa in omega vsega nehanja. Klerikalci prav dobro vedo, da bi bilo takoj konec njihove slave, čim bi mase spoznale, kaj tiči za njihovim demagoštvom. Zato skrbno prikrivajo ogromne finančne operacije in gospodarske kupčije, ki jih sklepajo za hrbtom svojih političnih eksponentov na račun ljudskih žuljev. Ogromna večina klerikalnih politikov pri nas in drugod, kjer nastopa klerikalizem, je do skrajnosti neiskrena in neznajljiva. V politiki je sicer res dovoljeno marširati, kar velja drugače v življenju in v drugi, kjer nastopa klerikalizem, je do skrajnosti neiskrena in neznajljiva. V politiki je sicer res dovoljeno marširati, kar velja drugače v življenju in v drugi, kjer nastopa klerikalizem, je do skrajnosti neiskrena in neznajljiva. V politiki je sicer res dovoljeno marširati, kar velja drugače v življenju in v drugi, kjer nastopa klerikalizem, je do skrajnosti neiskrena in neznajljiva.

— Priljudni ljubljanski velesejem zagotovljen. »Prager Presse« je pred kratkim priobčila iz Beograda došlo izvest, da je imel letošnji ljubljanski velesejem ogromen deficit in da drugo leto ne bo več našega sejma v Ljubljani, marveč da bosta odšel vzorčna semnja samo v Beogradu in Zagrebu. »Jugoslovanski Lloyd« vprašuje, ali je to res, ker se mu zdi vest glede na gospodarski razvoj Slovenije neverjetna. Z najverodostojnejše strani smo namreč v »Prager Presse« pooblaščen izjaviti, da ni govora o likvidaciji ljubljanskega velesejma, marveč je velesejem za prihodnje leto že zagotovljen. Letošnji sejem je bil najboljši med dosedanjimi in za sejem meseca avgusta leta 1925. je že sedaj zanimanje tako naraslo, da so tri četrtine sejmskega prostora že oddane priglasičenim razstavljalcem. Takašnji češkoslovaški gen. konzul gosp. dr. O. Beneš je bil pred svojim odhodom iz Praga naprosen, da poskrbi dementi one neresnične vesti v »Prager Presse«.

— Potovanje naših gospodarskih krogov v Prago. Češkoslovaško-jugoslovensko narodnogospodarsko združenje v Pragi, ki je v preteklem letu priredilo izlet češkoslovaških trgovcev, industrialcev in obrtnikov v Jugoslavijo, je poslalo trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani dopis, v katerem izreka željo, da bi se priredil skupen izlet naših gospodarskih krogov na jesenski praški veliki sejem, ki se vrši od 21. do 28. septembra 1924. Poleg obiska velikega sejma je namenjen tudi poset najvažnejših trgovskih in industrijskih centrov češkoslovaške republike. Potovanje bi trajalo v celotno 10 do 15 dni. Ker bi se z izletom vrnilo poset, ki so nam ga napravila lansko leto češkoslovaški gospodarski krogi, a bi bil tudi poset trgovskih in industrijskih tržišč v češkoslovaški republiki za vse udeležnike velikega informativnega in poučnega pomena, želijo zbornica, da bi se leta udeležilo čim večje število naših trgovcev, industrialcev in obrtnikov. — Natančen načrt potovanja bo mogoče izdelati, ko bo število udeležencev vsaj približno znano. Zato prosijo zbornica, da se blagovoljno javiti čim prej vsi, ki se nameravajo udeležiti potovanja. Vožnja bi stala (z uporabo sejmske legitimacije) z brzovlakom III. razreda približno 685.02 Din, II. razred 924.60 Din. Za stanovanje in hrano je računati približno 250 Din dnevno.

— Briskosti in težave. Vsakemu listu se lahko pripeti, da se zmoti v krajevnih imenih in napiše nekaj, kar nima ne repa, ne glave in kar nasprotuje zemljepisnim zahtevam. Včasih je kriv tiskarski škrat, včasih avtor sam, ki ni dobro podkovan v astronomiji naše lepote in širne domovine, zgodi se pa vendarle, da čitatelji ne vedo, kam bi s krajevno spako. Ali ljudje so potrpežljivi in ne godrnjajo preveč, zlasti če gre za kako selo v Južni Srbiji, ki itak ne trpi nobene škode, naj je imenujemo Čaličnik ali Kolčnik. Drugačnja pa je ta zadeva tedaj, če šepa v zemljepisni uradni list, kakor so pri nas »Službene Novine«, ki tako pačijo in mrcvarijo slovenska imena, da je človeka kar groza. Pri nas živa duša ne pozna mesta »Kalenik« ali »Mitaja«. Uredništvo »Službenih Novin« pa trdi, da so taka mesta v Sloveniji. Vse sile je treba napeti, da človek končno pogruntu, da je Kalenik naš Kamnik, Mitaja pa naša Litija. In to pačenje slovenskih krajevnih imen in priimkov se ponavlja celo v »Službenih Novinah«, da ne govorimo o drugih srbskih in hrvatskih listih, dan za dnem. Ali bi ne bil še skrajni čas, da naredimo tem briskostim in težavam konec? Zemljepis Slovenije imajo menda tudi v Beogradu, pa naj se potrudijo pregledati in pravilno zapisati vsaj slovenska mesta in trge. Nazadnje se nam lahko pripeti, da bo figurirala v »Službenih Novinah« Ljubljana kot »Muljava« ali »Lobanja«. Taka ignoranca presega že vse meje.

— Profesor Jarc reaktivira. Kmetijska družba je dobila v osebi prof. Jarca novega klerikalnega gospodarja, ki je že dokazal, da zna gospodariti. Reaktiviral je namreč bivšega tajnika Kmetijske družbe inž. Laha, in sicer navzlic temu, da je bil slednji glasom sklepa večine odbornikov suspendiran. Ta zadeva bi ne bila posebno čudna, ker poznamo klerikalne partizanske metode v upravi, da ni inž. Lah v sodru z žlindro, ki jo je Kmetijska družba sicer plačala, ne pa prejela. Kot bivši tajnik je namreč naročil žlindro neke v Poruhurju. Ta žlindra ima čudno svojstvo, da leze in gre že več mesecev iz Poruhurja v Ljubljano, pa še ni prilezla. Menda pomaga realizirati Dawesov načrt. Kaj, če bi končno vendar le priromala k nam in reparirala tudi Kmetijsko družbo?

— Prostaško zabavljanje zoper katoliško cerkev. Imenuje »Slovenec« naš včerajšnji odgovor na njegovo vprašanje. Mislili smo, da zna »Slovenec« beležkar misliti z lastnimi možgani in da bo vsaj s farizejskim zavijanjem ovrgel naše trditve, pa niti tega ne more, temveč citira besede profesorja Roedemacherja, ki trdi, da »danes ne pričakuje samo katoliški svet od katoliške cerkve odreditve od svoje duhovne bede, ampak tudi nekatoški, da celo nekrščanski svete.« »Slovenec« se seveda prepriča, da je odkril s tem Ameriko in ovrgel vse naše trditve. Pa se je pošteno zmotil. Res je pričakoval in pričakuje še danes vse svet odreditve od svoje duhovne, v prvi vrsti pa materialne bede, ker je sama najbolj zainteresirana na tem, da ostanje mase v nevednosti in siromaštvu, da jih lahko nemoteno izsesava. Dokazov za to imamo nebroj. Oglejte si razkošne samostane, ogromna cerkvena posestva, gospodarska podjetja v rokah cerkvenih eminenc, blek in sijaj, v katerem žive moderni farizeji, pa primerjajte vse to z življenjem Kristusa in prvih kristjanov, in prepričate se, da katoliška cerkev ni nič drugega, nego kapitalistična in reakcionarna ustanova, ki drži mase v duhovnem robstvu, da jih lahko materialno izkorišča. Naj »Slovenec« pobrska v arhivu in najde citat, ki bi ovrgel to trditve na podlagi praktičnega življenja!

— Nepobojljivi farizeji. »Slovenec« meni, da je višek surovosti, če nismo delali propagande za marijanski kongres, o katerem pojo že vrabci na strehi, da je bil čisto navadna klerikalna komedija. Očita nam, da ne poznamo vrljivosti, ker nočemo pod nobenim pogojem izsteviti zunanjo pompa in sijaja, s katerim drže klerikalni mogotci ubogo slovensko paro v svojih mrežah, z verskim čutom. Čudna logika! Naj nam »Slovenec« jasno pove, ali so

— Prvi kristjani dobri verniki, ali so mento misliti in čustvovali, ali ne. Menda ne bo pogruntal da pravega verskega čuta takrat sploh niso poznali. In vendar ne pozna zgodovina pompozni kongresov in procesij z orkestri, ne pozna slučajja, da bi bil Kristus ali njegovi apostoli zahtevali, naj jim verniki v pasji pokorščini poljubljajo roke. Edina prireditev je bila takrat v rimskem amfiteatru, kjer so dosledni Kristosovi učenci umirali za svoje ideje. Zahtevali t danes od cerkvenih mogotcev, naj žrtvujejo vsaj del svojega premoženja za vero, pa boste videli, kako imenitno zataji vse, kar oznanjajo nevednemu ljudstvu. Noben pameten človek se ve ne v verskega čuta kot takega ne bo dotaknil, ker ve, da je brez njega družabno življenje sploh nemogoče, ali to še ne pomeni, da moramo molčati, ko vidimo brezvestno zlorabo verstva v egoistične posvetne namene.

— Minister Sušnik čisti. V območju železniškega ravnanstva v Ljubljani so vpokojeni železniški uradniki: Ivan Vertov, šek, Josip Mejač, Franc Lovrič, Karl Kauč, ner Andrej Haladej, Rudolf Trusnovič, Fran Kervin, Ivan Blumauer, Josip Ramšak, Mat. Rudolf Gardin, Ludvik Dreksler, Josip Pelc, Rudolf Šosa, Jakob Majcen, Alojzij Cesar, re, Franc Bolha, Alojzij Černovšek, Anton Pečnik, Ivan Lisec, Anton Bohač, Jakob Šterbik, Franc Lebar, Matija Šlamberger, Jurij Fr. Kele, Konrad Kokalj, Edmund Planinec, Ivan Pichan, Filip Felber, Ivan Bergant, Franc Marinko in Anton Logar. Iz državne službe. Imenovan je za inspektor finančne kontrole v Ljubljani Pavle Vujič, dosedanji podinspektor; za šefa administrativnega, pravnega oddelka v prometnem ministertvu je imenovan dr. Ivan Kavčič; premeščen je iz Bosanskega Broda k železniškemu ravnanstvu v Ljubljani uradnik Eduard Fischer, ki bo nameščen v Mariboru.

— Visok angleški diplomatski uradnik v Beogradu. V ponedeljek je prišel v Beograd gosp. Lomson, šef oddelka za Centralno Evropo v angleškem zunanjem ministertvu. Na svojem dopustu poseka tudi Jugoslavijo. Udeleži se te dni lva v Belju.

— Mednarodna konferenca za boj proti trgovini z dekleti. Od prvega oktobra 1919. do 1. maja 1920 je izginilo samo v nemških velikih mestih okoli 3700 mladih deklet in gospe. Skoro vse so padle v roko trgovcev, ki so jim obetal zaposlenost v tujih deželah, v resnici pa so jih spravili v razne zabavne lokale in bodele v južni Evropi ali pa v Ameriki. V Hamburgu, kjer je okoli 30.000 prostitutk, je dobro organizirano tržišče z dekleti. Trgovci z dekleti Kornelius Ritter v Nemčiji je tekmo polletja 1923 prodal nekemu Holandcu okoli 50 deklet za 60 milijonov zlatih mark. Holanec je spravil dekleta s ogromnim dobičkom preko morja. Trgovci z dekleti plača za polno, krvno punco do 15.000 zlatih mark. Boj proti grozovitosti je postal mednarodna potreba. Zato pa se vrši v Gradcu od 18. do 24. tm, svetovni kongres za pobijanje trgovine z dekleti. Udeležba bo ogromna.

— Češki zdravniški pomicalek je bil prišel v soboto v Ljubljano kot zadnje etapo svojega daljšega potovanja po Jugoslaviji. Del družbe se je bil odpeljal že v domovino; v Ljubljano je dospelo 36 gospodov s par damami. Na kolodvoru jih je pozdravil mestni zdravstveni svetnik fizik dr. Rus v ime mestne občine. Priljago so gostje odložili v Akademskem domu, kjer so lahko menjali tudi toaletto. Ogleдали so si potem našo bolnišnico, Deželni dom, higienski zavod, bakteriološki zavod itd. Obesovali so v »Zvezdi«. Popoldne so šli na Grad, v higiensko razstavo in si ogledovali naše mesto. Ob 8. zvečer je bil v restavracijski dvorani »Zvezde« pripravljen ob elegantni dekoraciji s cvetjem in zelenjem banket za 70 oseb. V ime obbolelega predsednika Zdravniškega društva je Čehoslovaške kolege pozdravil dr. T. Čičar. Za mestno občino je pozdrave izročil dr. Z. Z. n. k. za državno sanitetno upravo pa inšpektor dr. Katičič. V ime Čehoslovaške, kov se je zahvalil vodja ekskurzije dr. T. T. m. a. Izredno simpatičen je bil apel šal. gen. konzula dr. Beneš a do rojakov, naj posreduje naša zdravilišča, letovišča in morje.

— V kraju Barbeton sta dva roparja napadla rojaka Alojzija Bakaladiča, trgovca z glasovirji in zahtevala od njega denar. Ker se je ta branil, sta napadalca streljala nanj in se je Bakaladič, zadet od krogla v glavo, zrušil mrtev na tla. Roparja sta po pobegnili. — Dne 14. julija je Slovenka Roza Pucelj, bivačica v kraju Chistolm v Ameriki, obšla na dvorišču za hišo porilo. Nenadoma je pristopil neki neznanec, čigar ime je še danes neznano, in oddal na njo tri strela, kakor je tudi sebi pogljal kroglo v glavo. Pucelja je bila takoj mrtva, s istotako neznanec. Pokojnica, ki je bila rodom iz Zamosteca pri Sotražici, je zapustila tri nepreskrbljene otroke. — V kraju Pickenso se je smrtno ponesrečil 37 letni delavec Janez Zafred, rodom iz Sušice pri St. Petru na Krasu. — Kraju Star City je dne 30. julija 2 letna Rozika Belino svrnila nase lonec kropla in je zadobila take opekline, da je podlegla poškodbam.

— Dovoljena prodaja zemljišč. Vlada je dovolila mestni občini ljubljanski, da sme prodati poštni hranilnici v Beogradu parcelo, ki leži ob oglu Aleksandrove ceste in Tomanove ulice (nasproti Narodnemu domu) za skupni znesek 248.905 dinarjev (743 m. po 335 Din). Sedaj se sme vendar upati, da iztegne v doglednem času s enega najlepših delov ljubljanskega mesta na pol podrtu poslopje, ki je še ostalo od nekdanjega vojaškega preiskovališča, ter da se dvigne na tem prostoru stavba, ki bo v okras ne le ondotnemu okolišju, ampak mestu sploh.

— Brat Gjorgje Pančević. Pišejo nam iz Grada: Mirnega, tihga pa energičnega Gjorgje Pančevića ni več med nami. Začetkom avgusta je bil na Gorl Kuhn pri Wel. su. Treščilo je in izginil je. Pretresla nas je ta vest. Bil je naš najboljši borec za novo kulturo, za abstinenco. Doma je bil iz

— Poskušeni samomor. V ponedeljek 15. tm. si je Valentin Pivk, vrtnar in hišni posestnik v Zalokarjevi ulici z britvijo pre-rezal vrat, kakor tudi žile na roki. Neza-vestnega so prepeljali v bolnico, vendar ni upanja, da okreva. Kakor javljajo, je izvršil samomor v duševni zmedenosti.

— Nesreča na lovu. Lesni trgovec Kristijan Robič iz Bleda, je bil v nedeljo 14. tm. na Dovjem na lovu. Pri tem ga je njegov lovski partner ustrelil po nesreči v levo nogo. Robiča so prepeljali v bolnico.

— Razne nesreče. Gozdni delavec Vin. ko Molč, zaposlen pri tvrdki šuteh v Platinu, si je pri delu poškodoval levo roko. — Delavec Fran Rejc iz Sorice pri Kranju se je nevarno vsekval v levo nogo. — Posestnik Janez Okorn iz Smarja je padel pri ob-ranju jabolk z drevesa in je pri padcu do-bil težke notranje poškodbe. Vsi poškodovanci so bili prepeljani v bolnico.

Iz Celja.

— Invalidske organizacije so za nedeljo dopoldne sklicale protestno zborovanje v Celju v hotelu »Pri belem volu«. Na zborovanju, katero je bilo srednje obiskano, se je protestiralo proti zavlačevanju invalidskega zakona in se je v tem smislu sprejela tudi resolucija.

— Mestna deklacija in deška osnovna šola v Celju. Vseled boleznj skratice se prične pouk 14 dni pozneje. Vpisovanje novink in novincev za prvi razred se vrši v soboto 27. septembra od 9.—12. ter od 14.—16. ure. Otvoritevna šolska masa bo 30. septembra, pouk se prične 1. oktobra.

— Godbeno društvo železničarjev v Celju priredi v nedeljo 21. tm. od 9. do 10. dop. koncert na Kerkovem trgu, od 11.—12. pa v mestnem vrtu. V slučaju slabega vremena samo v parku od 10.—12. Isti dan se vrši cvetlični dan v prid društva. Od 4. ure naprej koncert pri zelenem travniku ob prosti vstopnici.

— Umrl je v kapucinskem samostanu v Celju gorilski begunc pater Gabrijel Bajec v 64. leti starosti.

— Kandidaturo na nemškutarsko, klerikalni listi za občinske volitve v Celju je dalje preklical tudi krojaški mojster g. Josip Leon.

Iz Maribora.

— Uprava Narodnega gledališča v Mariboru nam javlja: Intendant dr. Bren. čič se je vrnil iz Beograda, kjer je bil večkrat sprejet od prosvetnega ministra g. dr. Korošca. Intervjuiral je v vprašanju naknadne subvencije od 800.000 Din, ki v bistvu pravzaprav ne bi bila nič drugega kot popravo velike krivice, katere je zadel našo gledališče v tekočem budgetu, po katerem je dobilo samo 200.000 Din, medtem ko so dobila druga gledališča najmanj 750.000 Din. Po prejšnjem budgetu so ime, la vsa oblastna gledališča od 450.000 do 700.000 Din subvencije, včetrši Maribor, ki je imel nekaj čez 500.000 Din. Po sedanjem budgetu so dobila druga oblastna gledališča povprečno za 300.000 Din več, dočim je do bil Maribor za isto avto manj kot do se, daj. Torej je bil prikraščen v primeri z drugimi gledališči kar za 600.000 Din. Gospod minister prosvete je zahteval naknadno subvencijo od 800.000 Din, ali finančni minister mu je ni mogel odobriti, ker za njo ne postoji budgetna možnost: v finančnem zakonu se nahaja namreč klauzula, ki prepoveduje vsako naknadno ali izredno subvencijo onim zavodom, ki so po sedanjem budgetu že prejeli državno subvencijo. Iz tega vzroka je izključena vsaka državna pomoč iz kredita za nepredvidene državne potrebe. Časopisne vesti o izredni subvenciji splitskemu gledališču (ki zahteva k svojememu milijonu še pol milijona naknadne subvencije) so ravno tako brez podelage, kakor vest, da je Maribor bilo odobreno pred 14 dnevi pol milijona. Ker bo zahtevala sedanja vlada od skupščine izredne kredite (med katerimi se bo nahajala tudi postavka od 800.000 Din naknadno subvencije za Mariborsko gledališče), se bo odločevala daljna usoda našega gledališča na prvih sejah finančnega odbora in na narodne skupščine. V interesu velike nacionalne in kulturne naloge, katero vrši mariborsko gledališče, je želeli, da vsaj tokrat prodre pravična njegova zahteva, ker bi se sicer moralo brezpogojno zavrtiti.

— Najcenejše in najnovejše obleke se dobe samo Selenburgova ulica št. 3 pri GRICAR & MEJAC.

— Radio terminalno kopališče Laško od prto celo leto — s prvim septembrom 50% popust za kopelji in sobe.

— Ob malokrvnosti, bledičnosti, izpuščajih, tvorih ureja prirodna grenčica »Franz-Josef« tako važno delovanje črevesa.

— Opozorilo. Več tisoč parov čevljev (ostankov posamez. vzorcev) tov. »Peko« se prodaja do včetega 20. tm. po znatno nižnjani ceni samo v trgovini Alekandrovca cesta št. 1, na kar se cenj. občinstvo vnujudo opozarja.

5973 Kino Tivoli. Tel. 108

Od četrta 18. do nedelje 21. septembra

Gospa X.

Najlepši francoski kriminalni film v 6 delanjih. — V naslovni vlogi Pavlina Frederik. — Po nedolžnem od sopraga odkrivanja zakonolomstva in iztirana iz hiše. — Hrepenenje po sinku. — V daljnem Buenos Airesu. — Po dolgih letih. Usodno znanje s pustolovcem. — Uteha v absintu. — Vrnitev v Francijo. — Obtožena uboja. — Zatajeno ime. — Ex-otfo zagovornik, lasten sin. — Brillanten zagovor. — Zanimiva izpoved prič. — Ljudski glas, bojni glas. — Obupana. — Mati in sin.

Povsod izvajen z velikim uspehom.

Gospodarstvo.

Industrija v Hrvatski in Slavoniji.

Hrvatska in Slavonija sta bili kot sestavni del bivše avstro-ogrške monarhije namenjeni v prvi vrsti za poljedelstvo. To, kar je veljalo v 18. stol. kot pravilo dunajske vlade, da je namreč pospeševala v Avstriji samo industrijo, na Ogrskem pa poljedelstvom, je ostalo z malimi izjemami neizpremenjeno tudi za jugoslovenske pokrajine bivše Ogrske do l. 1914. Svetovna vojna in izolacija od svetovnega tržišča kot njena posledica je vplivala tudi na te razmere. Industrijske izdelke, ki so prihajali prej iz inozemstva, so začeli proizvajati doma. V Hrvatski in Slavoniji je začela procvitati industrija rastlinskega olja, raznih parfumov itd. Po ustanovitvi Jugoslavije se je ta industrija še bolj razvila, ker prva po vojna leta nismo poznali finančne in kreditne krize. Akcijske družbe so rastle kakor gobe po dežju. Odpirala se je tvornica za tvornico.

Kot dopolnilo k prejšnjim razpravam o slavonski, dalmatinski in bosanski industriji je izdal Joco Lakatoš zelo zanimivo knjigo »Industrija Hrvatske in Slavonije«. Takoj v uvodu ugotavlja, da glede industrije ni mogoče primerjati Hrvatske l. 1924 z ono l. 1914. Dočim bi l. 1920 našli na Hrvatskem komaj 100 podjetij, kjer je bilo zaposlenih nad 50 delavcev, se je to število po vojni pomnožilo najmanj petkrat. Gonilna sila strojev, ki so bili v obratu pred 10 leti, je znašala komaj 38.333 konjskih sil, dočim znaša sedaj nad 100.000. Akcij. družb je bilo na Hrvatskem in v Slavoniji 58 s skupnim kapitalom v znesku 52.000.000 kron. To število se je po vojni desetkrat pomnožilo, kapital pa povečal najmanj 20-krat.

Četudi gorskega bogastva (les, rude) Hrvatske in Slavonije ni mogoče primerjati z onim Slovenije in Bosne, znaša vendar gorska površina 1.475.574 ha ali 31,5% celokupne površine. Zato je razumljivo, da se je zadnje čase v Hrvatski in Slavoniji zelo razvila tudi lesna industrija. Posamezne žage datirajo že iz l. 1740. Hrvatska trgovina z borovim stavbenim lesom cvete že od nekdaj, izvoz hrastovega lesa se je pričel l. 1820. Lesnih trgovcev je bilo v Liki in Gorskem Kotorju l. 1853. že 43. Danes je poleg manjših žag in lesnih trgovin že 47 akcijskih družb, ki se pečajo z obdelavo in izvozom lesa. V lesni industriji Hrvatske in Slavonije je zaposlenih okrog 28.000 delavcev. Akcijski kapital znaša nad 300.000 D. Od 47 akcijskih družb, ustanovljenih l. 1923, odpade 11 na lesno industrijo.

Po veličini in pomenu sledi lesni industriji industrija živil, ki se peča z obdelavo poljedelskih pridelkov. Tu prevladujejo individualna gospodarstva. Akcijskih družb v tej industriji ni toliko, vendar pa znaša osnovni kapital okrog 150.000.000 Din. Tej industriji dela velike preglavice neugodno podnebje in ne sistematična carinska odnosno tarfina politika. Razmeroma slabo je razvito proizvajanje mlečnih izdelkov, ker ni dovolj mlekarstvih zadrž. Sladkorna industrija je posebno razvita v Slavoniji. Pridobivanje alkohola, ki cvete v teh krajih že od nekdaj, se je zadnja leta zelo moderniziralo. Skoraj polovica jugoslovenskih pivovarj je v Hrvatski in Slavoniji. Mlinarska industrija datira iz druge polovice prejšnjega stoletja. Že pred vojno je bilo v Hrvatski in Slavoniji 148 mlinov, 68 motornih in 3165 vodnih mlinov.

Tudi glede bogastva v zemlji se pokrajine niso siromašne. Med in železo se prideluje že dolga desetletja, če tudi v manjših količinah. Prvi premogovnik je v eksploataciji od leta 1840. Eksploatacija črnega premoga se je pričela v enem rudniku šele nedavno. Veliko važnost pripisujejo hrvatski gospodarski krogi pridobivanju petroleja. Petrolejski vrelci se nahajajo med Dravo in Muro ter med Dravo in Savo. Doslej je bilo izdanih 25 koncesij za eksploatacijo teh vrelcev, vendar pa se petrolejska industrija še ni posebno razvila. Po vojni zelo napreduje gradbenja industrija, ki zaposluje 10.000 delavcev in razpolaga s 100 milijoni dinarjev akcijskega kapitala. Sem spada industrija apna, cementa, keramike, gipsa, stekla, ogledal itd. V kovinski industriji, ki je precej razvita, se izdelujejo najrazličnejši predmeti od nožev in kuhinjske posode do tovarniških turbin, transmisij in armatur. Posebno pozornost vzbuja tvornica vagonov v Brodu na Savi, ki lahko izdelava vsako leto 2500 novih vagonov, ali popravi 4000 starih vagonov. Tvornica je namenjena tudi za izdelavo vagonov za izvoz. Zaposlenih specializistov je največ nemške narodnosti.

— Zakon o trgovskih markah v Argentini. Meseca novembra stopi v Argentini v veljavo zakon o trgovskih markah, po katerem mora nositi vse v Argentini uvoženo blago ime izvoznega kraja na jasen način ali na blagu samem ali pa na ovojih. Marke so pripisane v angleščini, nemščini in v romanskih jezikih.

— Izložba v Wembleyu se otvori. Kakor poročajo angleški listi, tudi prihodnje leto. Ugotovljeno je, da vsak dan poseša izložbo okoli 150.000 oseb in da so dohodki mnogo večji nego izdatki.

— Podrobne cene za prehrano, najem, nimo, obleko, kurjavo in luč na Angleškem so po ugotovitvi delovnega ministrstva približno za 71% višje kakor leta 1914. Pov. šanje cen v mesecu juliju in avgustu je nastala vled podražanja zlasti moke, kruha in surovega masla.

— Oslajava za posetnike živalskega sejma v Sarajevu. Minister saobraćaja je dovolil za posetnike velikega sejma za živo in živalske izdelke, ki se bo vršil v Sarajevu od 21. do 23. septembra t. l. 50% popust na vseh železnicah. Znižanje velja od 18. do 25. septembra t. l. za posetnike, kakor tudi za prevoz živine in živalskih pridelkov.

— Živinskih semenj na Dunaju. Na se. menj 15. tm. je bilo prigranih 2906 koma. dov gorje živine; iz Jugoslavije 547, naj. več iz Madžarske 943, domače živine je bilo 596. Cene za kg žive teže: volovi la od 12 —21000 K, srednji od 14—16000, slabši od 12 —14000, bikli od 14—17000, krave 13—16000 mrsava živina 8000—10000 K. Semelj je bil začetoma precej, pozneje manj živahen.

— Cena lesu v Avstriji se najbrže v kratkem zviša, ker so lesni industrijalci svojim uslužbenecem znatno povišali plače.

— Monopol na vžgalice vpelje Tur. čija od 27. tm. dalje. Monopolizira se pro. dukeja, uvoz in izvoz.

— Gospodarska izložba v Atenah. Grško gospodarsko ministvo je ustanovilo stalno gospodarsko izložbo, katere sprejema tudi inozemske vzorce.

— Tobačna razstava v Berlinu. Po iniciativni zvezi tobačnih tovarnarjev v Nemčiji se otvori 22. septembra v Berlinu tobačna razstava, ki bo trajala 3 dni. Ude. leže se je vse večje tovarne in tvrdke, ki trgujejo z neobdelanim tobakom. Doslej se je priglasilo že nad 300 inozemskih podjet. nikov iz Rusije, Holandske, Mehike, Grške, Jugoslavije itd. Tudi Bolgarska razstavi svoje blago.

— Prodaja gumijev za avtomobile. Pri generalni direkciji državnih železnic v Beogradu se bo vršila dne 29. sept. t. l. draž. ba gumijev za avtomobile. Podatki v trg. in obrt. zbornici in Ljubljani.

— Dobave. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 24. septembra t. l. pri ravateljstvu državnih železnic v Subotici glede dobave mazalic za vagon; pri ravateljstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave spirita, dekstrina, parafina, kemikalij, mila, krtačarskega blaga, bakelj in metelj; pri ravateljstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave su. rovih jeklenih osl. — Dne 25. septembra t. l. pri ravateljstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave Staufarovih mazalic; pri ravateljstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave vijakov, spojnic, tračnic, žeb. ljev itd.; pri ravateljstvu državnih železnic v Subotici glede dobave vagonskih de. lov. — Dne 26. septembra t. l. v pisarni pol. kovnega štaba artiljerijske vojašnice v Ljubljani glede dobave riža, ješprenjčka, makaronov, fižola, svinjske masti in jedil. nega olja; pri ravateljstvu državnih žel. v Zagrebu glede dobave bakrenih plošč; pri ravateljstvu državnih železnic v Subotici glede dobave papirja in kartona; pri ravateljstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave materiala za mašenje ter glede dobave pločevine. — Dne 27. sept. t. l. pri ravateljstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave moketa, baržuna, su. rovega platna, zastorov in manila; špagel. — Dne 29. septembra t. l. pri upravi državnih

Gobe v gospodarstvu.

Poleg užitnih gob imamo množine manjvrednih in neužitnih. V gospodarstvu se tudi take prav dobro porabijo. Ker vsebujejo vse gobe več ali manj beljakovine, fosforja in hidratov, so izredno dobro gnojilo za vrtove. Lastniki manjših vrtov, ki nimajo živine, torej tudi ne gnoja, vsled česar morajo vsako leto gnoj drago plačevati, si pomagajo s tem, da med letom po cestah pobirajo živalske odpadke ter jih odnašajo na svoj vrt. Koliko bolj izdatno in najmanj toliko vredno gnojilo jim nudijo gobe, ki jih v jesenski dobi lahko polne kože donesajo, da, kar na vozičkih dovažajo, ker za ta namen gobe ni treba izbirati, temveč so tudi strupene dobre. — Nestrupene, toda manjvredne in za ljudi neužitne gobe, kakor tudi sicer užitne, toda že prestare in črvice gobe so izvrstno krmilo za perutnino. Take gobe — dobri so tudi odpadki užitnih gob — je treba v peči ali štedilnikovi pečici hitro posušiti, da postanejo trde. Nato se stožejo. Taki gobji prašek se pozimi meša med topel in zmečkan krompir ter se poklada kokišim, ki po taki hrani začno zgodaj nesti. — Da so vse užitne, četudi manj

— Skočil! Skočil! je tulil Pita. S silnim zaletom mu je priletela Vajiti v naročje.

— Kaj pa se je zgodilo? je dejala. Ali vonjaš strašni duh? Zdi se mi, da sem videla modre plamene.

— Če je to črni »vir«, ga bomo že dostojno sprejeli, je dejal Pita govoreč glasno.

Vajiti ga je prišla za roko in vlekla naprej.

— Idi, idi vendar, je dejala. Do konca morava priiti.

Začela sta teči po novem hodniku, toda nista še napravila sto korakov, ko sta vstopila v okroglo dvorano, katere stališči so bili sirovo izklesani v nadstropja. Okoli vsakega stebra in ob stenah je bila množica človeških lobanj postavljena v popolnem redu. Mnogo jih je bilo razbitih in preperelih, toda marsikatera je bila cela. Veselo sta vskliknila in nabirala one, ki so se jima zdele najboljše ohranjene.

V resnici so bile to čudne lobanje.

Bile so zelo visoke, a tudi zelo ozke; čelna kost je tvorila silno majhen kot in naprej stoječe čeljusti so nosile ogromne zobe, ki so se rumeno svetili kot slonova kost.

Vajiti in Pita sta opazila, da so zelo podobne opičjim lobanjem, toda to ju ni oviralo pri nabiranju. Skrbno sta izbirala, najlepše in najbolj trdne. Napolnila sta z njimi svojo vrečo, a jih ločila s suho

monopolov v Beogradu glede dobave 425 kub. metrov bukovih drv; pri ravateljstvu državnih železnic v Subotici glede dobave (telegrskega in telefonskega materiala) pri ravateljstvu državnih železnic v Sa.

rajevu glede dobave konopnenih cev. — Predmetni oglasi z natančnejšimi pogoji so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

To in ono.

„Mikado.“

Izumitelj moderne ženske pričeske, ki jo pozna dandanes ženski spol vseh kulturnih držav pod imenom »mikado«, je bil več iz pariškega delavskega okraja Fures, nes Labarbe. Mode, ki mu je pomagala, da je zaslovel žnani svet, ni izumil on, temveč slučaj. Znaní zariški igralci Josephini de Clery se je pripetila nekoč nesreča. V nje, ni sobi je nastal požar ki ji je uničil polovico kodrov. Sirota je bila vsa obupana, ker je bila kakor Samson brez moči in vpliva na moški svet, čim je plamen uničil bistveni del njene lepote. Vsa objokana je hitela k brivcu Labarbe, proseč ga po moči. Labarbe ni dolgo pomisljal. Ogledal si je obžgano glavo, postrigel igralki lase tudi na drugi strani, pogladil in zaokrožil vse skupaj in »mikado« je bil gotov. Nova pričeska je imela pri občinstvu velik uspeh. Igralka je bila še isti večer predmet navdušenih ovacij.

To se je zgodilo l. 1910 in treba je bilo celih 13 ali 14 let, da je »mikado« nastopil svojo zmogovito pot po svetu. Postal je sicer takoj moderen, ali spočetka samo v igralških krogih in v pariškem polsvetu. Šele lani je postal med ženskimi svetom splošno priljubljen. Vse ženske, ki hočejo veljati za emancipirane, nosijo zdaj »mikado«. Od deklic ki so komaj zapustile materno naročje, od učenk in nameščenk, do starejših dam in mater odraslih hčera, ki niso preveč korpušne, vse je vneto za to pričesko. Vprašanje je seveda, koliko pridobi ali izgubi ženska na svoji lepoti, če si striže lase, ki so veljali od nekdaj za bistveni del njene prikupljive zunanosti. »Mikado« ima poleg številnih zagovornikov tudi svoje nasprotnike. Zanimivo pa je, kakor si je pomagal zakoniti pariški brivec s to pričesko na noge. Danes velja za umetnika ter ima v svoji klijenteli najlepše in najbogatejše Parižanke. Za svoje umetniško delo dobiva bogato nagrado. Niso redki slučaj, da mu plača dama, s katero je seveda tudi sicer v dobrih odnosih, 1000 dol. larej na mesec. Naročila ima v vseh večjih francoskih mestih in celo v Londonu, kamor ga kličejo skoraj vsak teden. Človek res ne ve, kje ga čaka sreča.

Zobje in značaj.

Presojevanje človeškega značaja po tom rokopolis je prineslo presenetljive uspehe. Zdj pa so prišli preroki, ki iz velj. kosti, oblike in razvrščanja zob določijo značaj človeka.

Kdor pri smejanju malo odpre ustnice, tako da se vidi samo zobno gorenje čeljusti, st. je po najnovejši »znanosti« odkrit, prijeten in ljubezljiv. Kdor pa pri smejanju ne odpre ustnic kot bi skušal zakriti svoje zobe, temu se ne sme zaupati. Kdor brez p. potrebe kaže zobe, je duševno omejen. Kdor ima preveč zob, je neodločen in se da vo. diti. Ženska, ki ima preveč zob, je dolgo. časna in jeziva.

Kdor ima četrti kočnik, je nagien k hudodelstvu. Iz nepravilno zraščanih zob v gorenji čeljusti pri ženskah se more skle. pati na značaj ki ne polaga posebno veliko vrednosti na moralnost. Da se to dokaže, se pripoveduje, da je neki ruski sodnik, ki je preiskoval ženske zločince, dognal da 40 odstotkov morilk ima nepravilno zraščene zobe v gorenji čeljusti, med tatnicami pa je našel 58%.

Pri prepirljivih ženskah stoje gorenji zobje daleč nad spodnjimi. Ženske s takimi zobmi so navadno tudi maščevalne in h. navake. Mali, beli zobje, ki stoje zelo sku. paj kot kora v stroku, so znak nizkega in prepirljivega značaja. Enak značaj imajo tudi ljudje, katerih podočniki so od mesa do konice ozki in stoje naprej.

Ako je podočnik globoko v čeljusti, kaže na trdnost in odločnost. V sploš. nem e podočnik najboljši določevalec značaja. Ako je pri korenini širok in proti koncu zelo ozek, se taki osebi more vse zau. pati.

Ako so gorenji podočniki močnejši in debelejši kot spodnji, se more sklepati na preddaren značaj in velike duševne zm. nostel. Ako sta prednja zoba gorenje čeljusti večja od spodnjih, je to znamenje pisa.

teljskih zm. nosti, ako pa sežejo zoba spodnje čeljusti, tedaj je to znak velike razsodnosti in nadarjenosti za kritiko! Bell in modrobeli zobje so znak umetniško na. darjenega človeka. Človek z debelo in ru. javo ali črno plastjo na zobeh, rad je, pije in kadil ter ima še druge pregrehe nad seboj.

Hladni dnevi

zahtevajo toplejših oblak. Veselje je obleči eleganten površnik, raglan ali ulster, ki jih je dovolj in poceni na zalogi v ateleju

Drago Schwab, Ljubljana.

DVOBOJ MED ZALJUBLJENCIMA.

Pred kratkim se je vršil v Parizu na Champo Elysees dvoboj s pištolami med odvetnikom Antoinom Rives-Langem in njegovo prijateljico Jeanne Bonrepaus, mlado in lepo plavalcko. Sedem strelav je padlo na obeh straneh in v bolnici so morali pre. peljati odvetnika in njegovo ljubico. O vzrokih tega izrednega dogodka se poroča: Oba mlada človeka sta se spoznala že v Toulouse in sta skupaj prispela v Pariz, kjer je hotel odvetnik vsopiti v službo, dočim je mlada dama stopila kot prodajal. ka v neko elegantno trgovino. V Parizu se pa oba zaljubljenca odidno nista razume. la, kajti odvetnik je poslal svoji prijateljci, cij pesmici z naslovom »Z Bogom... Uš«. ljena mladenka je nato na cesti napadla in insultirala odvetnika ter ga pozvala na dvoboj. Sestala sja se na samotnem kraju v Champo Elysees in pasanti so nenadoma čuli več zapovrstnih strelav. Ko so prispeli na kraj dogodka, so našli odvetnika in lepo mladenko v krvi. Devojka je oddala na od. vetnika pet strelav, dočim je ta streljal sa. mo dvakrat. Bil je zadet v glavo, devojka pa v rame in v prsa. Zdravniki upajo, da bosta oba okrevala.

LJUBAVNE AVANTURE ROMUNSKÉ PRINCEZE.

Dežela jasnega neba, dehtečih oranž. in žarke ljubezni, je bila cilj lepe romun. ske princeze Salomunese, kateri se je za. hotelo i ljubavih pustolovščin. Princeza je prišla pred kratkim v Italijo. Prišedši v Florencia se je spoznala z Nemcem Stäcker. jem, ki je princezo povabil v hotel in jo z opicim popolnoma omamil. Dočim je bila princeza v nesvesti, se je podjetni Neme. polakomnil vsraga njenega denarja in na. kitov. Pridobil princezo popolnoma v svojo oblast in ji obenem sugeriral, da je na. pisala pismo sledeče vsebine: Ako me naj. dete mrtvo, ne obdolžujte nikogar. Usmr. tila sem se, ker se mi je življenje prietu. dilo. Ko se je princeza prebudila iz hipno. tičnega sna, je svojega ljubimca ovdnila po. lictih, ki je pustolovca in več njegovih to. varšev poslala v zapor.

— Lep odgovor. V brezalkoholni deželi, v »subli« Ameriki. V newyorškem tramvaju položi nek gentleman košaro v mrežo, nad drugega, ki sedi na klopi in čita časopis. Čez nekaj časa kane par kapljic iz košare na list in gentleman jih potipa s prstom in poskusi. Začne se sledeči zanimivi pogo. vor:

Sedeči gentleman (onemu, ki je položil košaro):

— Whisky? Gentleman. ki je položil košaro:

— Ne, mlada mačka!

— Eiffelov stolp ne bo več dajal svojih vsakdanjih brezličnih koncertov. Novi fran. coski prosvetni minister je določil, da ga stavi v službo francoske inozemske propa. gande in tako bodo radio, amaterji čuli se. daj vsak dan progandne govore uradnikov ministristva zunanjih zadev v Parizu mesto poskočnih operetnih in fokestrotnih melo. dij.

Glavni urednik:

RASTO PUSTOSLEMSEK.

Odgovorni urednik:

VALENTIN KOPITAR.

B. Grimshaw-G. Clavigny:

Gospodična kapetan.

Ona je tudi tulila in plavala bolj hitro. Uhajala mu je in naglo zlezla na pečevje nasprotnega brega.

Tako je preteklo že več ur. Pita je bil še vedno vesel in dobro volje in je prepeval, Vajiti pa je bila resna in je molčala.

Vedela sta, da je pot dolga in da se ne moreta izgubiti, kajti noben povprečni hodnik ni se. kal te brezkonne galerije. Vendar sta jima pa slednjič postajala tema in hlad neprijetna in ne da bi kaj govorila, sta občutila nekaj neprijetnega.

Ali ta kaverna ni imela nobenega konca? Vsedla sta se na vlažna tla in prižgala več sveč, da bi pregnala noč, ki jima je postala neprijetna. Sicer jima pogum ni upadal, toda ta tema jima ni bila všeč, zakaj živela sta celo življenje pod vročim solncem na bleščečem se morju, kjer so celo noči svetle, in nista bila navajena teme in težkega zraka grobnice, ki ju je dušil.

Ko sta se nasitila, sta nadaljevala svojo pot. Pita ni več govoril. Hodniki so postajali vedno daljši, sobane vedno ožje.

Nenadoma pa sta prispela v ozkem hodniku do ostrega ovinka in v svitu sveč sta zapazila temno prgo na svoji poti. Stopala sta bolj pre.

27

vidno naprej in prišla do globoke zarez. Slaba luč sveč ni mogla razsvetliti prepada.

— Kaj sedaj? je vprašala Vajiti. Prepričana sem, da ta luknja nima dna, gre skozi zemljo in zeva tam na oni strani.

Pita je prijel za kamen in ga zalučal v prepad. Čula sta, kako je padal in odskakoval od strmih sten, potem pa je šum postajal vedno slabši in slabši in slednjič je bilo vse tiho. Več sekund je preteklo, potem se je pa začel oster udarec: kamen je dosegel dno v razdalji, ki je nista mogla ceniti.

— To pa je res globoka jama, je dejal Pita. Samo to nama je še manjkalo, da bi bila strmo. glavila vanjo.

— Kaj storiti? je zamrmrala Vajiti. Pita je prižgal kos papirja in v svetlem plamenu sta opazila nasprotni breg prepada, ki je bil čisto blizu.

— O, je vzkliknil veselo in zalučal svojo vrečo preko razpoke. Niti dva metra ni široko. Igraje jo bova preskočila.

Zaletel se je in skočil na drugo stran, zadel je ob rob, tako da se je kamenje odkrutilo in zrušilo v prepad.

— Naprej! je zaklical dekletu.

Vedel je, da zna izborno skakati, zakaj večkrat so se merili v skakanju na krovu »Stibila«. V tem trenutku se je pa strašen žveplen duh dvig. nil iz razpokine.

— Skočil! Skočil! je tulil Pita. S silnim zaletom mu je priletela Vajiti v naročje.

— Kaj pa se je zgodilo? je dejala. Ali vonjaš strašni duh? Zdi se mi, da sem videla modre plamene.

— Če je to črni »vir«, ga bomo že dostojno sprejeli, je dejal Pita govoreč glasno.

Vajiti ga je prišla za roko in vlekla naprej.

— Idi, idi vendar, je dejala. Do konca morava priiti.

Začela sta teči po novem hodniku, toda nista še napravila sto korakov, ko sta vstopila v okroglo dvorano, katere stališči so bili sirovo izklesani v nadstropja. Okoli vsakega stebra in ob stenah je bila množica človeških lobanj postavljena v popolnem redu. Mnogo jih je bilo razbitih in preperelih, toda marsikatera je bila cela. Veselo sta vskliknila in nabirala one, ki so se jima zdele najboljše ohranjene.

V resnici so bile to čudne lobanje.

Bile so zelo visoke, a tudi zelo ozke; čelna kost je tvorila silno majhen kot in naprej stoječe čeljusti so nosile ogromne zobe, ki so se rumeno svetili kot slonova kost.

Vajiti in Pita sta opazila, da so zelo podobne opičjim lobanjem, toda to ju ni oviralo pri nabiranju. Skrbno sta izbirala, najlepše in najbolj trdne. Napolnila sta z njimi svojo vrečo, a jih ločila s suho

praprotjo, ki jo je bil prinesel Pita seboj. Potem sta se vrnila v plapolajoči luči sveč.

Čim bolj sta se bližala po skalnem predoru strašnemu prepadu, tem bolj se je zdela Piti, da je Vajiti obraz izražal nemir. Naenkrat se je ustavil in jo vprašal:

— Kaj pa je?

— Tiho, je dejala. Nobenega ropota! Je bolj previdno.

— Ah kaj, naj le pridejo, jaz se jih ne bojim.

— Molči!

Ubogal je in nemo sta hitela naprej.

Nekaj trenutkov pozneje sta se nahajala pred razpoko, preko katere sta bila skočila.

Treba je bilo še enkrat skočiti, a s te strani je bil zalet prav težaven, zakaj tla so bila polna polzkih kamnov.

Pita se je sklonil in pobral kamen, da ga vrže na drugi kraj.

— Ne, mu je šepnila Vajiti. S tem boš naznanil, da sva tu.

— Pustite vendar, je dejal Pita, saj se ne bojiva ničesar. Bolje bom skočil, če vem, kam se padel kamen. Lažje preračunam svoj zalet, ali razumete?

Hotela ga je prijeti za nogo, v kateri je držal kamen, ta je pa zdrknil iz njegovih rok, padel v brezno in se ropotaje izgubil v njem.

Fedor Ljubov:

Verižnik.

(Dolje.)

Se dolgo nisem prišel na vrsto. Prvi komisar čezvračke je ostal s tremi vojaki gori, in v tem, ko sem počasi jedel — jabolko je bilo pravkar pečeno in zelo vroče — sem imel dovolj časa, da si dobro ogledam vse, kar se je godilo pri »Pivatu«.

V tem so postavili sredi lokala mizo, ki je služila komisarju v politične in policijske svrhe.

Postal je dostojanstven in resen kakor tovariš.

»Kaj je to?«

»Boliševski preiskovalni sodnik, če hočete. Mož je bil klasičen. Po mojem mnenju je moral biti član vojaškega ali kmetijskega sovjeta iz Samare ali Saratova. Sam Bog vedi, kateri val revolucije ali še vojne ga je bil zanesel v Petrograd. Stal bi bil vse na svetu, da je prišel nekje od Volge.«

Zdaj sta plakali, da bi se ju usmilil kamen, dočim so grobe vojaške roke odpenjale njeni krili, zakaj vojaki so

iskali po nalogu čezvračke prevratne spise, ki bi bili naperjeni proti sovjetski vladi, Čičerin je hotel tako.

Nosil je oguljeno carsko uniformo z rdečim znakom sovjetov. Na glavi je imel astrahansko čepico, v kateri se je zdel bolj dobrodušen nego bojevit.

A prsta svoje desne roke spočetka ni umaknil s samokresa. Kar me je nagovoril s kričočim glasom: Pravi kar je izšla nova odredba tovariša Čičerina, ki določa, da se ravna odslej s tujci v Petrogradu po istih zakonih, kakor z Rusi.

Nato se je obrnil k vojakom:

Preiščite ga in zaplenite vse prepovedane spise ali objekte verižništva.

Moje jabolko se je bilo v tem polagoma ohladilo in jedel sem, kakor si lahko mislite, z velikim tekotom.

To pa ni motilo ne komisarija, ne vojakov. Zakaj ti so planili naprej na obe bivši balerini, mož z astrahansko čepico, ki menda ob Volgi še nikoli ni naletel na takšne dame, je na gledal ta prizor z nepopisnim zanimanjem.

Gostje, ki jim ni bilo mogoče pogledati, so zrl nemo predse.

Včasih sem pomagal v carski operi kot repetitor in zato sem spoznal v obeh ženščinah Silvaine in Georgetto, ki sta plesali nekoč pod mojim nadzorstvom pri vaji v baletu »Une nuit de printemps« metuljčke.

Prizor, ki sem ga videl tu pri »Pivatu«, je imel iz estetičnega vidika prav gotovo prednost pred onim v kavarni »Pri dveh invalidih«. Silvaine in Georgette sta bila, kakor se navadno govori, dva čedna kebrčka. Kot inozemki, ki sta si znali poiskati priljubljenosti v kakem poslanstvu, nista bili še daleč tako shujšali, kakor rusko plestvo, in roke rdeče-gardistov, ki so stikale po skrivnih kotičkih, se niso stršile nobenega še tako intimnega dela telesa ter so prišle na svoj račun.

Lahko mi verjamete.

Slednjič so prišli tudi vsi drugi po predpisih na vrsto. Restavracija »Rivato« ni bila več podobna skromnemu lokalu, kjer se godi to in ono, temveč pregledovalnici naborne komisije, zakaj vse je begalo tu nago sem in tja. Le obe Evi nista povsem harmonirali s

tem vojaškim prizorom, prirejenim po volji komisije.

Na mizi moža z astrahansko čepico so se nakopičili najrazličnejši predmeti. Denarnice, listnice, pisma, noži, našli v obleki teh žrtev.

Kar je segel vojak v žep in potegnil iz njega svečo, pečatni vosek in pečat.

Vojaki so zavili najdene predmete v papir, napisali na vsak zavoj ime bivšega lastnika, komisar ljudske vlade je pa svečano pritisnil nanj pečat suverene in svobodnega ruskega naroda.

To je bilo tako neizrečeno komično, da je malo manjkalo, pa bi se bil na ves glas zakrohotal.

A preprečili so mi to, ker sem prišel tedajci sam na vrsto. ...čez pet minut sem stal v Adamovi obleki pred njegovim blagorodjem.

Pri meni so našli nekaj strašno sumljivega. Bil sem Rus in imel sem pri sebi znatno svoto v tuji valuti ... usodnih sto frankov, ki mi jih je poslal prijatelj Gaston Meunier iz Pariza; zaman je bilo vse moje prizadevanje, da po-

jasnim boljševikom, kako in kaj je s tem denarjem.

Prepovedani ni bil le uvoz tujih bankovcev. Ne, celo denarni promet sam kolikor ni bil določen za neposredno zameno blaga, je bil kazniv. Zasačili so me kot verižnika ... nedvomno ... in čakala me je mučna preiskava, če ne smrt. Nobenih iluzij nisem imel, ko so me malo pozneje peljali oboroženi vojaki najprej po Morski ulici, potem po Gorohovi in slednjič v Mojko. Ulice so bile temne in prazne. Redki pešci se niso zmenili za našo klavirno povorko. Bili so vajeni takih reči in so se podvzivali, da odneso svoje pete.

Kakor so mi pozneje pravili, so boljševiki preiskali tisti večer po Čičerinovi zapovedi vse restavracije, kjer so zahajali inozemci.

Če bi bil vedel to takrat, bi se bil lahko sam prepričal, da je res, ko smo zavili v marmornato palačo na Mojki.

Bila je nekoč last nekega znamenitega ruskega generala iz carske dobe. Zdaj je nudila zelo žalosten prizor. Bila je vsa v smeteh in nesnagi.

Inserirajte v 'Slov. Narodu'

Modelnega mizarja

z lastno delavnico, ki je v položaju stalno sprejemati izvršbo prvovrstnih modelov, i š č e „Antica“, talionica kovina i tvornica armatura, Zagreb, Boškovičeva ulica broj 34. 5965

Nekaj zastonj!

Za 2 dinarja je mogoče dobiti dragoceno 5971

sobno opravo ali druge krasne stvari.

Kupiti pa morate tablice za tombolo, ki bo v nedeljo 21. t. m. na Kongresnem trgu.

TRGOVCI, KUPUJTE MANUFAKTURNO BLAGO 72 T

PRI POZNANI, SOLIDNI IN CENI TVRDKI

VILIM PICK MARIBOR 5854

Kupujem po visokih cenah

stare umetne zobe

F. Karnar,

Hotel Tratnik, soba 4, Sv. Petra cesta št. 25

Išče se mlad slovenski dopisnik

ki je sposoben tudi v hrvatskem in nemškem jeziku, za eksportni oddelček velike tvornice čevljev v Čačkoslovaški. Najtočneje ponudbe z natančnim popisom ter zahtevami plače in referencami pod „Samo prvovrstna razredna sila Za-3036“ na Publicitas d. d. oglašni zavod Zagreb, Gunduličeva 11. 5855

Anton Kobi

Centrala: LJUBLJANA - IŽANSKA C. 22
Zaloga vsakovrstnega žaganega in trdagar lesa in tramov. - Zaloga priznana najboljših podpeških bukovih drv za kurjavo v polenih ali razžaganih z dostavo na dom. Hrastovi stebelci in vse potrebno za ograje l. t. d. Tovarna zabojev po naročilu. Zaloga upognjenega pohištva lastnega izdelka. 5858

STEZNIKE

(moderco)

po životni meri priporoča

Ana Hutter

Dunajska cesta 6-II

v hiši lekarnar Piccoli.

Za izdelovanje moder-
nih kostumov, plaščev
in moderniziranje oblek

se cenj. damam priporoča firma

Šetinc - Bersin

Kongresni trg 6. 5888

Naročila z dežele se točno izvršujejo

Svarilo.

Cenjene trgovce obveščamo, da

g. Julij Stritar nima več za-

stopstva naše trdnice in tudi ni upra-

vičen sprejemati naročila na iz-

delke.

Stare tovarne nogavic in pletenin:

M. Franzl & sinovi.

Lastnik: Feliks Franzl,

LJUBLJANA, Privoz 10

Sanatorium

dr. K. Szegő

za odrasle i djecu

Abbazia (Italija) 69 T

dietno liječenje za debeljanje i krep-

ljenje. Prvorazredni zavod za bo-

lesne na srcu, na ovapnenju žila.

Promjene (Stoffwechsel) za ženske

i živčane bolezni. Djeca od 7 go-

dina primaju se i bez pratnje.

Zidna opoka

od lastne opekarnice na Viču, pri-

znana kot najboljša kakovost, in

od skladišča, Opekarska cesta 18,

po najnižji dnevni ceni. 50 T

Krepčilo hrane

JUHAN

da juhi in sočivju

nepopisno okusnost

in redilnost. 5707

Za odgovore uprave
naj se priloži
1 dinar. Plačuje se
vnaprej.

Službe

Vajenec

se sprejme za mizarstvo
obrt. — M. Andlovic,
Vidovdanska c. 6. 5950

Več krojaških
pomočnikov

se sprejme. Delo trajno.
— »Elite«, Ljubljana,
Prešernova ulica 9. 5978

Strojno pletenje

Sprejemajo se dekline v
poduk za strojno plete-

nje. — Ponudbe na upra-

vo »Slov. Narod« pod

»Poduk/5972«.

Vajenca

za mizarstvo obrt — sprej-

mem. Hrana in stanova-

nje v hiši. — Josip Go-

ljar, mizarstvo, Kleče 2,

p. Ježica pri Ljubljani.

Domača učiteljica

sprejme instrukcije ali

nadzorovanje dece. Po-

nudbe pod »Učiteljica

5963« na upravo »Sloven-

skega Naroda«.

Vajenec

za trgovino z mešanim

blagom se brez oskrbe v

hiši — sprejme. — Po-

nudbe pod Vajenec/5958

na upravo »Slovenskega

Naroda«.

Eksportni

akademik

z enoletno prakso išče

mesta kot korespondent,

knjigovodja, pis. moč. —

Cenj. ponudbe pod »Ek-

sistencija/5944« na upravo

»Slov. Narod«.

Iščem kuharico,

ki bi opravljala vsa ostala

hišna dela: perila, no-

pere. Plača 400 Din. Ka-

tera želi imeti stalno me-

sto, naj se zgleda na na-

lov: Ljubica Jagodič,

Novska, Slavenija. 5966

Iščem žensko

za čez dan k enoletnemu

otroku. — Naslov pove

uprava »Sl. Narod«. 5952

Izprašan kurjač

išče službe. — Naslov pove

uprava »Slovenskega

Naroda«. 5955

Prodaj

Otroški voziček

(Sportni) in kuhinjska

kredence — naproday. —

Naslov pove uprava »Sl.

Naroda«. 5961

Krojači pozor!

Popolnoma novi »Singer«

krojaški šivalni stroji —

se po zelo nizkih cenah

prodajajo, dokler traja

zaloga — pri trdnici Iv.

Auerhammer, Kolodvor,

ška ulica 3. 5866

Lepo posestvo

pri Selcih

se zelo ugodno prodaja. —

Obsega enonadstropno zi-

dano hišo z gostilno in

trgovino, obsežen vrt in

dva gozda. — Pojasnila

daje: Jurij Jenko, trgo-

vec, Škofja Loka. 5913

Proda se:

avto-omnibus, 16 sedežni,

tovarna karoserija, salons-

ka limuzina 8sedežna, 2

sadni stikalnici, mlin za

grodje, slamoreznilca, bi-

cičelji, 500 opasnikov, vin-

ski sodi, 100 m vodovod-

ne cevi, cevi za ograjo,

črpalnice za tekočine,

bencinski avto-rezervarji,

50 kg vijakov, zaprti plo-

čevinasti vrči, 3 magneti

za motorje, razni avto-

deli, lahki voz z diro, dve

kopirnici, 2 balančni teht-

nici, 10 skriptev, 2 kov-

čka, privijak, steklenice

za kompot, 2 antik-lesena-

ca, star denar, vreče za

stiskanje medu. — Poja-

snila daje: Jurij Jenko,

trgovec, Škofja Loka št. 26,

Novska, Slavenija. 5914

Pletilni stroj 5/36

se prodaja. — Kje, pove

upr. »Sl. Narod«. 5945

Kupim

Kupim suhe gobe

PO NAJVIŠJI CENI IN

VSAKO MNOŽINO. —

Ponudbe z navedbo cene

z vzorcem na: Ivan Sever,

Velenje. 5949

Stanovanja

Na stanovanje

in hrano se sprejmeta dva

gospoda. — Naslov pove

uprava »Sl. Narod«. 5962

Gospod ali dijak

se sprejme na stanovanje

in zajtrk. — Naslov pove

uprava »Sl. Narod«. 5970

Soba in kuhinja

se odda dotičnemu, ki

odkupi novo pohištvo.

Naslov pove uprava »Sl.

Naroda«. 5975

Majhna sobica

prilagojeno opremljena —

se odda gospodini — s

hrano, ev. samo zajtrk.

— Naslov pove uprava

»Slov. Narod«. 5977

Velika meblovana

mesecna soba

z dvema posteljama — se

oddaja s 1. oktobrom. —

Naslov pove uprava »Sl.

Naroda«. 5964

10.000 K nagrade

dobi dotični, ki zamenja

stanovanje, obstoječe iz

dveh sob, kuhinje in pri-

stiklin v sredini mesta —

za stanovanje treh ali

dveh večjih sob v sredini.

— Ponudbe pod »Zame-

nja/5967« na upravo »Sl.